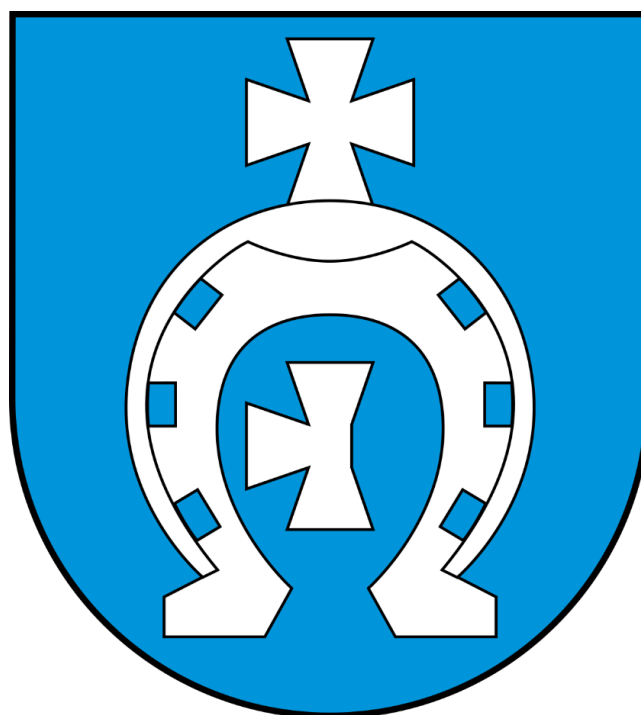

Załącznik do Uchwały Nr

Rady Miasta Międzyrzec Podlaski

z dnia

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI
NA LATA 2023-2029**

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA MIĘDZYRZECA PODLASKIEGO	12
Informacje ogólne	12
Struktura demograficzna mieszkańców	14
Infrastruktura społeczno-techniczna	18
Oświata	18
Opieka Zdrowotna	23
Bezpieczeństwo	26
Kultura	31
Sport, turystyka i rekreacja	35
Organizacje pozarządowe	39
Rynek pracy	41
Gospodarka.....	43
Gospodarka mieszkaniowa	45
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI	46
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	49
Bezrobocie	55
Bezdomność.....	57
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	59
Alkoholizm	59
Narkomania	66
Uzależnienia behawioralne.....	68
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	71
Ubóstwo	90
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	92
Przemoc domowa.....	95
Problemy w środowisku szkolnym	106
Używanie substancji psychoaktywnych	106

Przemoc rówieśnicza.....	112
Cyberprzemoc	114
PODSUMOWANIE	116
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	121
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ	131
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	132
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	154
ANALIZA RYZYKA	155
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	158
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII.....	160
ZMIANY W STRATEGII.....	161
PROGRAMY I PROJEKTY	161
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ	162
WNIOSKI I PODSUMOWANIE.....	163
SPIS TABEL	165
SPIS RYSUNKÓW	166
SPIS WYKRESÓW	166
BIBLIOGRAFIA.....	168
Spis publikacji.....	168
Źródła internetowe.....	169

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,

- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin,
- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od marca do kwietnia 2023 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 135 mieszkańców, 120 nauczycieli, 172 rodziców, 150 seniorów oraz 20 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim. Ponadto, w badaniu wzięło udział 489 uczniów szkół podstawowych oraz 349 uczniów szkół ponadpodstawowych.

Ponadto, dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 został opracowany z uwzględnieniem konsultacji społecznych.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w sześciu kluczowych obszarach.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Miasta Międzyrzec Podlaski na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026,

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Białskim na lata 2023-2031,
- Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Doliny Krzny 2022-2030,
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2015-2020 (z perspektywą do 2025 roku).

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	Wymiary zrównoważonego rozwoju: gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy
Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Cel główny - poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia solidarności społecznej	Cel szczegółowy 1 - Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań w zakresie rozwoju lokalnego

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	Cel główny - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, Cel 2 - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, Cel 3 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, Cel 4 - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2.1 - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	Cel strategiczny - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku	4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego, 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych, 4.3. Włączenie i integracja społeczna, 4.5. Bezpieczeństwo publiczne.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030	Cel główny: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do roku 2030
DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/priorytet/obszar
Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026	Priorytet I - Gospodarka i rynek pracy, Priorytet II - Społeczeństwo i jakość życia, Priorytet III. 1 - Rozwój infrastruktury poprawiającej funkcjonowanie gospodarki oraz jakość życia mieszkańców.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bialskim na lata 2023-2031	Cel strategiczny I - Przeciwdziałanie zjawiskom bezrobocia i integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, Cel strategiczny II - wsparcie osób niepełnosprawnych, Cel strategiczny III - wsparcie osób w podeszłym wieku, Cel strategiczny IV - zwiększenie skuteczności i efektywności w podejmowanych działaniach mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Bialskim, Cel strategiczny V - wsparcie systemu opieki nad rodziną i dzieckiem – wspieranie rodzicielstwa zastępczego i osób usamodzielnianych.
Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Doliny Krzny 2022-2030	Cel strategiczny 1 – Wzrost jakości życia i spójności społecznej

<p>Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025</p>	<p>Cel główny - Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w na terenie Powiatu Bialskiego</p>
<p>Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2015- 2020 (z perspektywą do 2025 roku)</p>	<p>Cel Strategiczny IV - Zrównoważony rozwój miasta i aktywność mieszkańców</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA MIĘDZYRZEC PODLASKIEGO

Informacje ogólne

Miasto Międzyrzec Podlaski jest gminą miejską położoną w północnej części województwa lubelskiego, w zachodniej części powiatu bialskiego. Zajmuje powierzchnię 20,02 km² i jest jedną z dziewiętnastu powiatowych jednostek terytorialnych. Od południowego zachodu, zachodu, północy i wschodu miasto sąsiaduje z miejscowościami przynależnymi administracyjnie do gminy Międzyrzec Podlaski, od południowego wschodu graniczy z gminą Drelów.

Miasto znajduje się na szlaku komunikacyjnym stopnia:

- **międzynarodowego** – europejska trasa E-30 Cork – Paryż – Berlin – Moskwa – Omsk oraz linia kolejowa E-20 stanowiąca korytarz transportowy łączący Berlin z Moskwą;
- **krajowego** – skrzyżowanie dróg nr 19 Kuźnica Białostocka – Białystok – Lublin – Rzeszów i nr 2 Świecko – Poznań – Warszawa – Terespol;
- **wojewódzkiego** – w skali regionalnej Międzyrzec Podlaski zlokalizowany jest w odległości: ok. 100 km do Lublina – stolicy województwa, 130 km do Warszawy – stolicy kraju i sąsiadującego województwa mazowieckiego; ok. 150 km do Białegostoku – stolicy województwa podlaskiego.

Rysunek 1. Położenie Międzyrzec Podlaskiego

Rysunek 2. Zarys Miasta Międzyrzec Podlaski w powiecie białskim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2021 r. Miasto Międzyrzec Podlaski liczyło 15 685 mieszkańców; z czego 51,42% stanowią kobiety (8 066), a 48,58% mężczyźni (7 619). Współczynnik feminizacji dla Miasta Międzyrzec Podlaski wynosi 106 (na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet). Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba mieszkańców zmalała o 7,33%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2021 roku

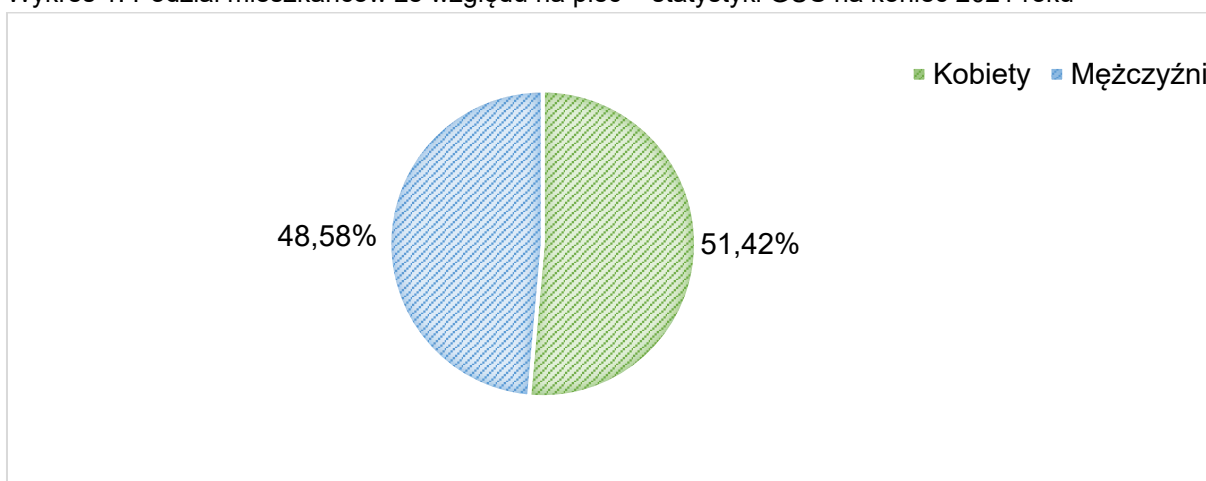

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2017-2021

Liczba mieszkańców	
ogółem; w tym:	
rok 2017	16 925 osób
rok 2018	16 796 osób
rok 2019	16 753 osób
rok 2020	15 883 osoby
rok 2021	15 685 osób
kobiety	
rok 2017	8 713 kobiet
rok 2018	8 661 kobiet
rok 2019	8 626 kobiet
rok 2020	8 173 kobiety
rok 2021	8 066 kobiet

mężczyźni	
rok 2017	8 212 mężczyzn
rok 2018	8 135 mężczyzn
rok 2019	8 127 mężczyzn
rok 2020	7 710 mężczyzn
rok 2021	7 619 mężczyzn

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosi 41,4 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy Międzyrzecza Podlaskiego zawarli w 2021 roku 69 małżeństw, co odpowiada 4,2 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa lubelskiego oraz nieznacznie mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,2 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju.

W 2021 roku zarejestrowano 109 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 208 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Międzyrzecza Podlaskiego -99. W tym samym roku 6 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 5.

Ujemne saldo migracji ogółem może stanowić zagrożenie i wpływać na osłabienie potencjału społeczno-gospodarczego miasta. W głównej mierze problem ten dotyczy ludzi młodych i wykształconych. Warto więc monitorować sytuację w dłuższej perspektywie oraz wdrożyć działania mające na celu zapobiegnięcie odpływu młodych. W przeciwnym razie może to przynieść negatywne skutki, takie jak zmniejszenie atrakcyjności inwestycyjnej, czy spadek poziomu przedsiębiorczości.

Międzyrzec Podlaski ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -83. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -5,26 na 1000 mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego. W 2021 roku urodziło się 137 dzieci, w tym 42,30% dziewczynek i 57,70% chłopców. W tym samym czasie doszło do 220 zgonów, co odpowiada 13,93 zgonom na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości średniej dla województwa lubelskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,53 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Na przestrzeni lat 2020-2021 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny, natomiast w 2017 i 2018 roku odnotowano dodatnie przyrosty naturalne. Jedynie w 2019 roku liczba zgonów była równa liczbie urodzeń.

Przyrost naturalny ogółem:

- rok 2017: 25,
- rok 2018: 5,
- rok 2019: 0,
- rok 2020: -44,
- rok 2021: -83.

Urodzenia żywe ogółem:

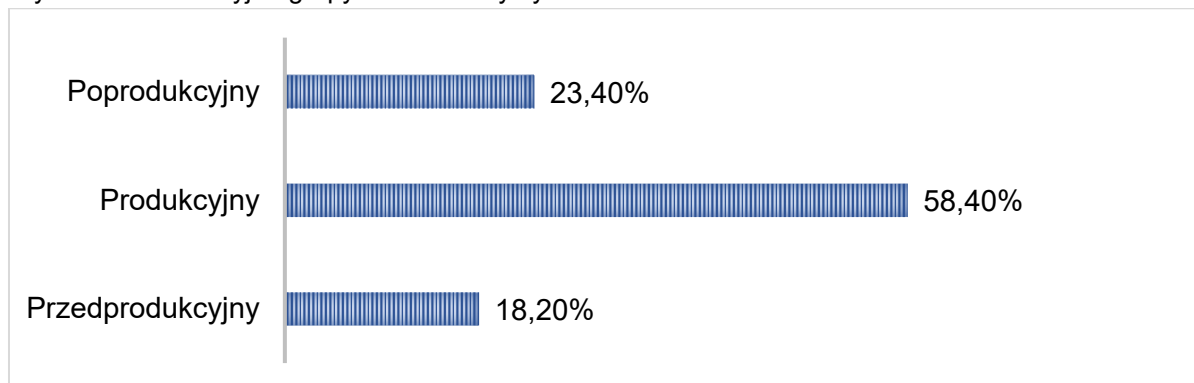
- rok 2017: 185 osób,
- rok 2018: 190 osób,
- rok 2019: 171 osób,
- rok 2020: 157 osób,
- rok 2021: 137 osób.

Zgony ogółem:

- rok 2017: 160 osób,
- rok 2018: 185 osób,
- rok 2019: 171 osób,
- rok 2020: 201 osób,
- rok 2021: 220 osób.

Dane statystyczne GUS na koniec roku 2021 wskazują, że 58,40% mieszkańców z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski jest w wieku produkcyjnym, 18,20% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 23,40% w wieku poprodukcyjnym¹.

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2021 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

¹ Bank Danych Lokalnych (GUS) - Miasto Międzyrzec Podlaski

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

W 2022 roku Miasto Międzyrzec Podlaski było organem prowadzącym dla:

- **Zespołu Placówek Oświatowych nr 1 w Międzyrzecu Podlaskim**, w skład którego wchodzi:
 - ✓ Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Henryka Sienkiewicza w Międzyrzecu Podlaskim,
 - ✓ Samorządowe Przedszkole nr 2 w Międzyrzecu Podlaskim.
- **Zespołu Placówek Oświatowych nr 2 w Międzyrzecu Podlaskim**, w skład którego wchodzi:
 - ✓ Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi, Sportowymi i Dwujęzycznymi im. Bolesława Prusa w Międzyrzecu Podlaskim,
 - ✓ Samorządowe Przedszkole nr 4 im. Czesława Janczarskiego w Międzyrzecu Podlaskim.
- **Zespołu Placówek Oświatowych nr 3 w Międzyrzecu Podlaskim**, w skład którego wchodzi:
 - ✓ Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Jana Pawła II w Międzyrzecu Podlaskim,
 - ✓ Samorządowe Przedszkole nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Międzyrzecu Podlaskim.
- **Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego**, w skład którego wchodzi:
 - ✓ Przedszkole Specjalne nr 1,
 - ✓ Szkoła Podstawowa Specjalna nr 4,
 - ✓ Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy.

Na terenie miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonowały również trzy przedszkola niepubliczne. Ponadto, Miasto było również organem prowadzącym Żłobek Miejski w Międzyrzecu Podlaskim. W 2022 roku Żłobek Miejski zapewniał opiekę 36 dzieciom w wieku od 20 tygodnia do 3 r.ż. Opiekunki dziecięce posiadają specjalistyczną wiedzę na temat pielęgnacji, opieki, zabawy i wychowania. Nad codzienną opieką zdrowotną i higieniczną czuwa zatrudniona w Żłobku pielęgniarka.

W 2022 roku do wszystkich przedszkoli na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski uczęszczało 754 dzieci. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba dzieci we wszystkich placówkach na terenie miasta.

Tabela 3. Wychowanie przedszkolne – liczba dzieci w placówkach

Placówka	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Samorządowe Przedszkole nr 2	146 dzieci	142 dzieci	149 dzieci
Samorządowe Przedszkole nr 4 im. Czesława Janczarskiego	142 dzieci	147 dzieci	154 dzieci
Samorządowe Przedszkole nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi	220 dzieci	222 dzieci	229 dzieci
Niepubliczne Przedszkole Językowe „Mały Poliglota”	-	25 dzieci	30 dzieci
Akademia Uśmiechu Przedszkole Niepubliczne	112 dzieci	118 dzieci	139 dzieci
Niepubliczne Przedszkole „Miś”	23 dzieci	50 dzieci	42 dzieci
Przedszkole Specjalne nr 1	9 dzieci	11 dzieci	11 dzieci
Razem:	652 dzieci	715 dzieci	754 dzieci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

W 2022 roku do wszystkich szkół podstawowych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski uczęszczało 1 367 uczniów. Na przestrzeni lat 2020-2022 liczba uczniów w szkołach podstawowych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 4. Szkoły podstawowe – liczba uczniów

Szkoła podstawowa	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Szkoła Podstawowa nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Henryka Sienkiewicza	321 uczniów	318 uczniów	335 uczniów
Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi, Sportowymi i Dwujęzycznymi im. Bolesława Prusa	390 uczniów	377 uczniów	375 uczniów

Szkoła Podstawowa nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi i Sportowymi im. Jana Pawła II	614 uczniów	657 uczniów	623 uczniów
Specjalna Szkoła Podstawowa nr 4	39 uczniów	34 uczniów	34 uczniów
Razem:	1 364 uczniów	1 386 uczniów	1 367 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Ponadto, w 2022 roku do Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy w Międzyrzeczu Podlaskim uczęszczało 25 osób. Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób uczęszczających do w/w placówki (z 18 osób w 2020 roku do 25 osób w 2022 roku).

Ponadto, na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonują trzy szkoły ponadpodstawowe:

- Zespół Szkół Technicznych im. Unitów Podlaskich,
- Liceum Ogólnokształcące im. gen. Wł. Sikorskiego,
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. M. Dąbrowskiej.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski.

Tabela 5. Szkoły ponadpodstawowe – liczba uczniów

Szkoła ponadpodstawowa	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Zespół Szkół Technicznych im. Unitów Podlaskich	450 uczniów	480 uczniów	503 uczniów
Liceum Ogólnokształcące im. gen. Wł. Sikorskiego	336 uczniów	292 uczniów	319 uczniów
Zespół Szkół Ekonomicznych im. M. Dąbrowskiej	524 uczniów	550 uczniów	569 uczniów
Razem:	1 310 uczniów	1 322 uczniów	1 391 uczniów

Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonuje Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia im. K. Krupińskiego. W 2022 roku do szkoły uczęszczało 80 uczniów. Placówka jest publiczną szkołą artystyczną, prowadzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Kształcenie muzyczne odbywa się poprzez:

- nauczanie gry na instrumentach muzycznych,
- nauczanie gry lub śpiewu zespołowego,
- przekazywanie wiedzy o muzyce,
- rozwijanie uzdolnień muzycznych dzieci i młodzieży,
- przygotowywanie najzdolniejszych i najbardziej pracowitych uczniów do nauki w szkole muzycznej II stopnia.

Z edukacji w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym mogą korzystać dzieci i młodzież, które z powodu swojej niepełnosprawności: (niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym, znacznym, głębokim, niepełnosprawność sprzężona) nie mogą uczęszczać do przedszkola, szkoły podstawowej i ponadpodstawowej o charakterze masowym. Podstawą przyjęcia do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego jest orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 135 dorosłych mieszkańców z terenu miasta, w tym: 90 kobiet oraz 45 mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w przedziale 31-60 lat (76,30%).

Ponadto, 70,37% ankietowanych mieszkańców była aktywna zawodowo, 15,56% pozostawało bez zatrudnienia, a 11,85% to emeryci lub renciści. Pozostałe 2,22% posiadało status studenta.

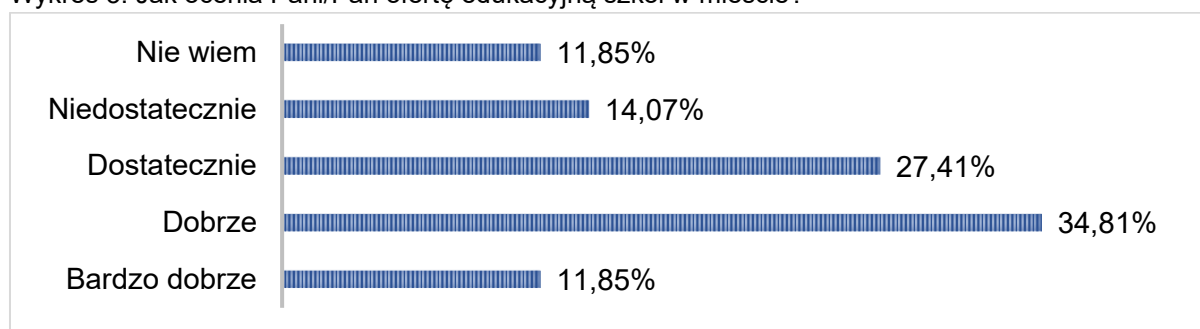
Idąc dalej, najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (56,30%), a kolejno średnim (20,00%). Wśród badanych mieszkańców, najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące trzyosobowe gospodarstwa domowe, a kolejno reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców, 50,37% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 24,44% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 25,19% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 52,59% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 26,67% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 20,74% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, największy odsetek mieszkańców tj. 34,81% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei, 27,41% przyznało, że oferta jest dostateczna, a 14,07% stwierdziło, iż jest ona niedostateczna. Idąc dalej, 11,85% oceniło ją jako bardzo dobrą i tyle samo nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w mieście?

Kilku mieszkańców zwróciło uwagę na konieczność wprowadzenia zmian, w tym: wprowadzenie do oferty edukacyjnej nowych warsztatów i zajęć pobudzających kreatywność, zajęć tanecznych, zajęć plastycznych oraz zajęć z edukacji seksualnej.

Podsumowując, bez wątpienia istnieje potrzeba dalszego rozwoju opieki żłobkowej (w zakresie zwiększania liczby dostępnych miejsc), co wybrzmiewa dodatkowo w opinii mieszkańców. Natomiast mieszkańcy są raczej zadowoleni z oferty opieki przedszkolnej oraz edukacyjnej na terenie miasta.

Opieka Zdrowotna

Na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski działalność w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej prowadzi 5 niżej wymienionych podmiotów:

- Centrum Medyczne EMPATIA,
- Przychodnia Rodzinna,
- NZOZ Praktyka Medycyny Rodzinnej,
- Przychodnia Lekarza Rodzinnego KONSYLIIUM,
- Przychodnia Medyczna DAMED.

Dodatkowo na terenie miasta działa Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, będący powiatową placówką opieki zdrowotnej, w ramach którego funkcjonują:

- Oddział Chorób Wewnętrznych,
- Oddział Chirurgii Ogólnej i Urazowej,
- Oddział Pediatryczny,
- Oddział Ginekologiczny,
- Oddział Rehabilitacji dla Dorosłych,
- Pracownia Radiologiczna,
- Pracownia Tomografii Komputerowej,
- Pracownia Gastroskopi i Kolonoskopi,
- Zakład Rehabilitacji Diennej,
- Laboratorium Analityczne.

W ramach SP ZOZ funkcjonują również Poradnie Specjalistyczne, w tym:

- Poradnia Chirurgii Ogólnej,
- Poradnia Neurologiczna,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza,
- Poradnia Alergologiczna,
- Poradnia Otolaryngologiczna,
- Poradnia Rehabilitacji,
- Poradnia Medycyny Pracy

- a także Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dysponujący 70 miejscami, który położony jest na terenie Gminy Wiejskiej Drelów.

Ponadto, na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski funkcjonuje 10 aptek, 7 gabinetów stomatologicznych, 2 prywatne zakłady rehabilitacji i fizykoterapii oraz kilka punktów świadczących usługi w zakresie rehabilitacji.

Należy również podkreślić, że na terenie miasta występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego.

Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiemi. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Z przedstawionych poniżej danych przez Centrum Medyczne EMPATIA wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób przebywających pod opieką lekarzy i pielęgniarek POZ. Ponadto, w 2022 roku realizowano jeden program profilaktyczny - profilaktyka gruźlicy, w którym uczestniczyło 50 osób.

Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ (dorośli i dzieci):

- rok 2020 – 4 900 osób,
- rok 2021 – 5 300 osób,
- rok 2022 – 5 500 osób.

Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek POZ:

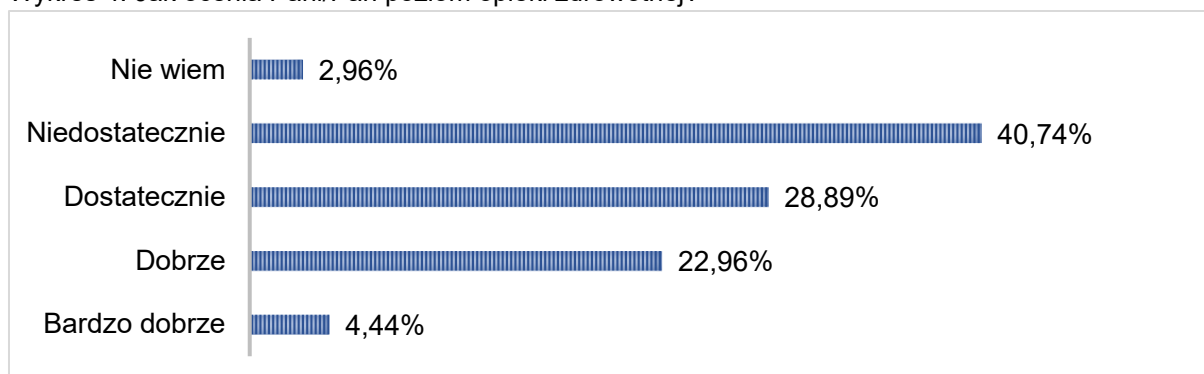
- rok 2020 – 5 000 osób,
- rok 2021 – 5 400 osób,
- rok 2022 – 5 600 osób.

Tendencje w funkcjonowaniu rodzin w 2022 roku według Centrum Medycznego EMPATIA:

- zwiększająca się liczba osób z nerwicami,
- wzrost liczby osób uchylających się od szczepień,
- problem uzależnienia od leków np. środków nasennych oraz alkoholu,
- problem stosowania środków odurzających wśród dzieci i młodzieży.

Idąc dalej, 40,74% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie niedostatecznym ofertę miasta w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 28,89% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dostateczna, a 22,96% ankietowanych przyznało, że oferta w tym zakresie jest dobra. Z kolei, 4,44% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym. Pozostałe 2,96% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej?

Jak wynika z odpowiedzi badanych mieszkańców największym problemem jest ograniczona liczba lekarzy specjalistów z poszczególnych dziedzin leczniczych oraz zbyt długi czas oczekiwania na wizyty specjalistyczne. Zwrócono również uwagę na konieczność propagowania profilaktyki zdrowotnej oraz wprowadzenia darmowych badań.

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków samorządu terytorialnego.

O stan bezpieczeństwa w mieście dba przede wszystkim Komisariat Policji w Międzyrzecu Podlaskim oraz trzy jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym: Ochotnicza Straż Pożarna „Stołpno”, Ochotnicza Straż Pożarna „Zawadki” oraz Ochotnicza Straż Pożarna „Śródmieście”.

W 2021 roku w Międzyrzecu Podlaskim stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 262 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,84 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Międzyrzecu Podlaskim wynosi 86,90% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,44 (wykrywalność 84%) oraz przeciwko mieniu - 4,16 (wykrywalność 62%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 3,10 (99%), o charakterze gospodarczym - 2,64 (66%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,26 (96%)².

² Polska w liczbach - dane dla Miasta Międzyrzec Podlaski

Z danych przedstawionych przez Komisariat Policji w Międzyrzeczu Podlaskim wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu zakłócania porządku publicznego.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Interwencje związane z nadużywaniem alkoholu	Rok	Liczba
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	rok 2020	38 interwencji
	rok 2021	46 interwencji
	rok 2022	37 interwencji
prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	rok 2020	10 interwencji
	rok 2021	7 interwencji
	rok 2022	4 interwencje
zakłócanie porządku publicznego	rok 2020	37 interwencji
	rok 2021	42 interwencje
	rok 2022	55 interwencji
podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	rok 2020	16 interwencji
	rok 2021	8 interwencji
	rok 2022	10 interwencji
liczba wypadków pod wpływem alkoholu	rok 2020	0 wypadków
	rok 2021	0 wypadków
	rok 2022	0 wypadków
osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	rok 2020	42 osoby
	rok 2021	29 osób
	rok 2022	37 osób
osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	rok 2020	0 osób
	rok 2021	0 osób
	rok 2022	0 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Międzyrzeczu Podlaskim

Najczęstszym przestępstwem na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski była kradzież mienia, a kolejno uszkodzenie mienia.

Tabela 7. Przestępstwa na terenie Międzyrzecza Podlaskiego

Przestępstwa na terenie	Rok	Liczba
kradzież z włamaniem	rok 2020	3 przestępstwa
	rok 2021	12 przestępstw
	rok 2022	14 przestępstw
pobicie	rok 2020	4 przestępstwa
	rok 2021	1 przestępstwo
	rok 2022	4 przestępstwa
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	rok 2020	11 przestępstw
	rok 2021	8 przestępstw
	rok 2022	16 przestępstw
uszkodzenie mienia	rok 2020	19 przestępstw
	rok 2021	12 przestępstw
	rok 2022	14 przestępstw
kradzież mienia	rok 2020	29 przestępstw
	rok 2021	31 przestępstw
	rok 2022	30 przestępstw
inne	rok 2020	245 przestępstw
	rok 2021	249 przestępstw
	rok 2022	223 przestępstw

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Międzyrzeczu Podlaskim

Artykuł KK Kwalifikacja prawna liczba wszczętych/stwierdzonych/zakończonych postępowań:

Rok 2020 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 11 / 4 / 4,
- groźba karalna – 1 / 1 / 1,
- uchylanie się od płacenia alimentów – 50 / 45 / 45,
- inne – 255 / 153 / 153.

Rok 2021 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 8 / 6 / 6,
- groźba karalna – 2 / 1 / 1,
- uchylanie się od płacenia alimentów – 51 / 39 / 39,
- inne – 252 / 133 / 133.

Rok 2022 np.:

- znęcanie się nad rodziną – 16 / 13 / 13,
- groźba karalna – 4 / 2 / 2,
- uchylanie się od płacenia alimentów – 42 / 32 / 32,
- inne – 239 / 115 / 115.

Statystyki Policji wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, a mężczyźni są najczęściej osobami stosującymi przemoc.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową

Liczba:	2020 rok	2021 rok	2022 rok
liczba osób doznających przemocy domowej:	31	32	35
kobiety	27	27	24
mężczyźni	0	0	0
nieletni	4	5	11
liczba osób stosujących przemoc domową:	27	27	24
kobiety	0	0	0
mężczyźni	27	27	24
liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	27	27	24
kobiety	0	0	0
mężczyźni	27	27	24
liczba dzieci obecnych podczas interwencji	14	16	23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KP w Międzyrzeczu Podlaskim

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020 - wszczęcie 27 procedur NK,
- rok 2021 - wszczęcie 27 procedur NK,
- rok 2022 - wszczęcie 24 procedur NK.

Kultura

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

Szeroko rozumianą działalność kulturalną w mieście Międzyrzec Podlaski prowadzą Miejski Ośrodek Kultury oraz Miejska Biblioteka Publiczna.

Miejski Ośrodek Kultury promuje rozwój kultury wśród mieszkańców z terenu miasta poprzez edukację kulturalną, twórcze aktywizowanie środowiska lokalnego oraz prowadzenie zajęć, mających na celu podnoszenie wiedzy, kształtowanie umiejętności oraz umożliwienie realizacji indywidualnych pasji oraz zainteresowań.

Placówka posiada salę widowiskową na 300 miejsc siedzących, garderobę, galerię sztuki "ES" oraz pracownie artystyczne.

Kierunki działalności wytyczane są przez program i plan pracy MOK konstruowany każdego roku, a uwzględniający potrzeby środowiska.

Zakres działalności MOK obejmuje przede wszystkim:

- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę,
- gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i upowszechnianie dóbr kultury,
- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego,
- rozpoznawanie, rozbudzanie, zaspokajanie potrzeb i zainteresowań kulturalnych mieszkańców Miasta Międzyrzec Podlaski,
- prowadzenie działalności impresaryjnej i wydawniczej, współpraca z mediami lokalnymi, regionalnymi i ogólnopolskimi,
- promocję kultury lokalnej, współpraca w zakresie kultury z placówkami, organizacjami, stowarzyszeniami i twórcami indywidualnymi w mieście, w kraju i za granicą.

Szczegółowy zakres merytorycznej działalności MOK określają poniższe formy pracy:

- organizacja spektakli, koncertów, wystaw, imprez,
- kursy taneczne, plastyczne i inne,
- prowadzenie tematycznych grup i kół zainteresowań,
- prowadzenie amatorskich zespołów i grup artystycznych,
- prowadzenie galerii sztuki szeroko rozumianej,
- organizacja zajęć dla dzieci w czasie ferii letnich i zimowych
- zagospodarowanie czasu wolnego dla mieszkańców miasta,
- prowadzenie kina,
- prowadzenie działalności wydawniczej.

Miejski Ośrodek Kultury w Międzyrzeczu Podlaskim w stałych, cyklicznych i doraźnych formach pracy rozwija indywidualne zainteresowania kulturalne, upowszechnia różne dziedziny kultury i sztuki: taniec ludowy i towarzyski, muzyka, teatr i plastyka, uwzględnia wydarzenia historyczne, społeczne i kulturalne, promuje dobrą rozrywkę. Co roku Ośrodek prowadzi wiele stałych form pracy, w których uczestniczy kilkaset osób. W realizacji zadań szeroko współpracuje z innymi placówkami kulturalno-wychowawczymi, zawodowymi, instytucjami kultury, organizacjami społecznymi oraz zakładami pracy.

W 2022 roku MOK zrealizował blisko 1 700 godzin stałych form zajęć z zakresu kultury. Uczestniczyło w nich około 380 osób. Trzeba zwrócić uwagę, że organizację zajęć bardzo utrudnił generalny remont wszystkich obiektów i lokali użytkowanych przez MOK. Z tego powodu poszczególne pracownie trzeba było nawet dwukrotnie w ciągu roku przenosić do nowych pomieszczeń i organizować od nowa.

W 2022 roku Miejski Ośrodek Kultury zorganizował 20 imprez kulturalnych oraz 2 rocznicowo-patriotyczne, w tym:

- 4 koncerty
- 4 konkursy
- 1 przegląd
- 1 plener malarski

- 2 plenerowe spektakle teatralne
- 2 cykle zajęć dla dzieci : Ferie z kulturą i Wakacje z kulturą w zakresie modelarstwa, fotografii, grafiki warsztatowej, zajęć plastycznych i tanecznych
- 1 piknik rodzinny
- 2 turnieje tańca: Break Dance i Tańca Towarzyskiego
- 2 jarmarki Wielkanocny i Bożonarodzeniowy
- Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
- 2 imprezy okolicznościowe z okazji Świąt Narodowych: 3 Maja i 11 Listopada.

W stałych sekcjach artystycznych Miejskiego Ośrodka Kultury uczestniczyło ok. 160 dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym w sekcji:

- fotograficznej – 10 osób,
- malarstwa i rysunku – 17 osób,
- plastycznej dziecięcej – 18 osób,
- tańca towarzyskiego – 36 osób,
- Zespół Taneczny „SEZAMKI” – 12 osób,
- grafiki warsztatowej – 23 osoby,
- modelarskiej – 6 osób,
- HIP Hop-u – 15 osób,
- Klub Miłośników Sztuki – 22 osoby.

W 2023 roku oddane do użytku zostaną: sala widowiskowo-kinowa oraz pałac Potockich. Związane z tym plany MOK to przede wszystkim wznowienie działalności kina „Sława” oraz Galerii ES. W kinie „Sława” obok weekendowych projekcji planowane są także „poranki dla dzieci”. Ponadto kino zostało zakwalifikowane do udziału w projekcie „Nowe horyzonty edukacji filmowej”. Od października do kwietnia, raz w miesiącu planowane jest wyświetlanie wartościowych filmów dla przedszkolaków oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych (z podziałem na grupy wiekowe). Natomiast, w pałacu Potockich planowane jest wznowienie działalności Galerii ES oraz ponowne publiczne udostępnienie kolekcji rzeźb Henryka Burzca.

Biblioteka zajmuje lokal składający się z Oddziału dla Dzieci i Młodzieży oraz Wypożyczalni dla Dorosłych z Czytelnią.

W 2022 roku Miejską Bibliotekę Publiczną odwiedziło 7 988 osób, które wypożyczyły w ciągu roku 28 129 woluminów zbiorów, w tym 28 079 książek i 50 czasopism. Pomimo czasowych ograniczeń w działalności Biblioteki spowodowanych generalnym remontem w ubiegłym roku zorganizowano 74 przedsięwzięcia dla 1 021 uczestników.

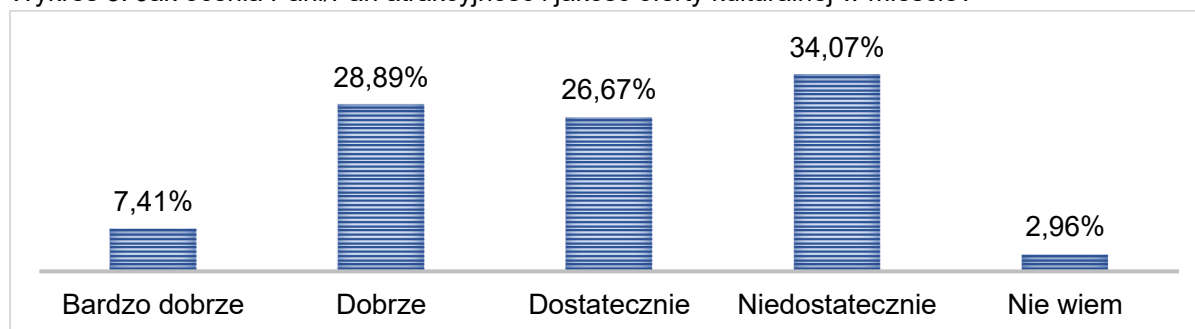
W 2022 roku księgozbiór Biblioteki liczył 32 464 woluminów oraz 206 woluminów specjalnych w formie multimedialnej.

W 2022 roku w Bibliotece zarejestrowano 1 373 czytelników, w tym:

- w Wypożyczalni dla Dorosłych - 531 czytelników,
- w Wypożyczalni dla Dzieci i Młodzieży - 842 czytelników.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie niedostatecznym (34,07%). Z kolei, 28,89% przyznało, że zasoby miasta w tym zakresie są dobre, a 26,67% przyznało, iż oferta kulturalna jest dostateczna. Następnie 7,14% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 2,96% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w mieście?

Gdy zapytano ankietowanych jakich placówek kulturalnych lub form zajęć artystycznych brakuje w Międzyrzeczu Podlaskim lub dostęp do nich jest ograniczony, najczęściej wymieniali koncerty, spektakle teatralne, kabaret oraz spotkania autorskie.

Sport, turystyka i rekreacja

Głównym animatorem życia sportowego, oprócz działalności licznych klubów i stowarzyszeń sportowych, jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Międzyrzecu Podlaskim.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Międzyrzecu Podlaskim administruje obiektami sportowymi, zajmuje się organizacją imprez sportowo – rekreacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz współpracuje z placówkami oświatowym, klubami sportowymi, stowarzyszeniami i organizacjami na terenie miasta.

Obiekty sportowe MOSiR:

- pływalnia miejska „OCEANIK”,
- stadion miejski wraz z kortami tenisowymi,
- stok narciarski,
- lodowisko Biały Orlik,
- kąpielisko miejskie na zespole zbiorników wodnych „Międzyrzeckie Jeziorka”
- plenerowe Centrum Rekreacji Ruchowej na „Międzyrzeckich Jeziorkach

Pozostała infrastruktura służąca aktywności ruchowej jest zlokalizowana na poszczególnych osiedlach miejskich, do której należą:

- skatepark przy ul. Zarówie,
- oczka wodne nad rzeką Krzna przy promenadzie miejskiej Zamczysko,
- plac zabaw ul. Młynarska,
- plac zabaw ul. Nadbrzeżna ,
- boisko osiedlowe i plac zabaw ul. Warszawska,
- 2 place zabaw na osiedlu Balladyny,
- obiekty sportowe przy zespołach Placówek Oświatowych Nr 1, 2 i 3 dostępne również dla innych użytkowników niż uczniowie tych szkół.

Działania samorządu w zakresie rozwoju kultury fizycznej i sportu wspierają następujące kluby i stowarzyszenia sportowe:

- Uczniowski Klub Sportowy Akademia Piłkarska Dwójka przy Szkole Podstawowej Nr 2 (piłka nożna),
- Uczniowski Klub Sportowy Międzyrzecka Trójka przy Szkole Podstawowej Nr 3 (piłka siatkowa),
- Klub Sportowy „MOSiR HURAGAN” (piłka nożna) ,
- Klub Sportowy NARWAL (pływanie),
- Klub Sportowy TAEKWONDO (sztuki walki),
- Uczniowski Klub Sportowy GAMBIT (szachy),
- RED LION CLUB (sztuki walki),
- Stowarzyszenie Kultury i Sportu BUSHIDO,
- Uczniowski Ludowy Klub Sportowo-Turystyczny „Znicz” przy Zespole Szkół Ekonomicznych.

Dzięki zapewnieniu przez MOSiR odpowiednich warunków do treningów zawodnikom poszczególnych klubów, mogą się one poszczycić wieloma medalistami, reprezentantami i rekordzistami Polski w swoich dyscyplinach.

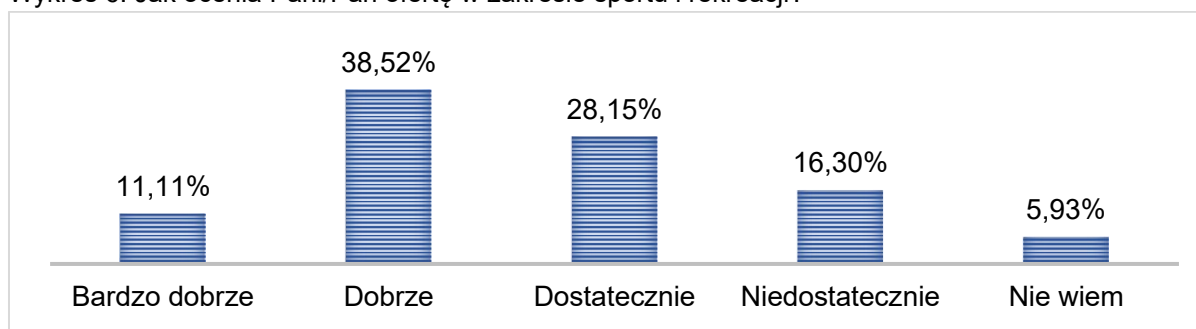
W 2022 roku MOSiR zorganizował 25 imprez sportowych, w tym:

- 12 imprez w piłce nożnej,
- 2 imprezy pływackie,
- 4 w piłce siatkowej,
- 2 integracyjne rajdy rowerowe,
- Rodzinny Bieg Niepodległości,
- bieg z przeszkodami dla dzieci w wieku 4-14 lat,
- miejsko-gminne zawody sportowo-pożarnicze,
- bieg uliczny (10 km) wraz z Nordic Walking (5 km),
- Mistrzostwa Województwa Lubelskiego Juniorów Młodszych w taekwondo.

Ponadto, oferta sportowa i możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu jest stale poszerzana i dostosowywana do oczekiwań mieszkańców miasta.

Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 38,52% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dobrym. Z kolei, 28,15% uznało, że zasoby są dostateczne, natomiast 16,30% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie miasta jest niedostateczna. Następnie 1,82% uznało, że zasoby miasta w tym zakresie są bardzo dobre, a pozostałe 5,93% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Wśród działań i inwestycji, które należałoby podjąć w gminie w celu pełniejszego dostosowania oferty w zakresie sportu i rekreacji mieszkańcy wskazywali najczęściej na organizację imprez na obiektach miejskich oraz stworzenie klubów dziecięcych.

Międzyrzec Podlaski leży na rozległej nizinie, urozmaiconej pasmami dość długich garbów piaszczystych, wrzynających się w szerokie, ciągnące się kilometrami pasy łąk lub bagnistych zastoisk. Niekiedy krajobraz ożywia czasza żwirów gruboziarnistych o znacznej miąższości pokładu, występujących przede wszystkim na południu miasta.

Szczególną atrakcją dla celów rekreacyjno-wypoczynkowych jest Żwirownia - znaczny obszar po eksploatowanych złożach żwiru na południowych krańcach miasta i akweny wodne po wyrobiskach.

W okolicy miasta zbiegają się liczne rzeki: Krzna Północna, Krzna Południowa, Piszczka oraz Kanał Wieprz - Krzna. Sieć rzeczna uzasadnia nazwę miasta - Międzyrzec.

Najcenniejsze przyrodniczo kompleksy podlegają ochronie - rezerwat „Liski”, projektowane – „Kwasówka”, „Olszewnica” oraz „Dębinka”. Rajem dla wędkarzy jest ponad 300-hektarowy zbiornik retencyjny „Żelizna”.

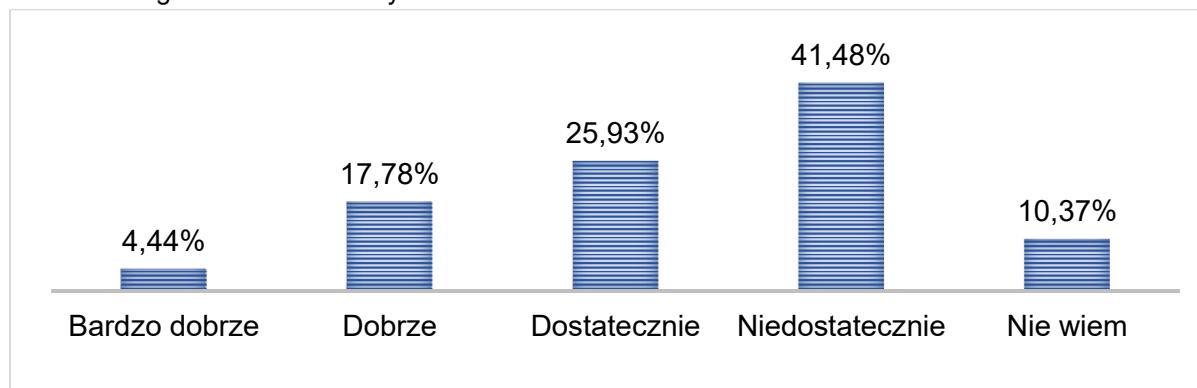
Cechą charakterystyczną obszaru jest architektura drewniana (np. Kościół z XVIII w. w Witorożu). Licznie zachowane budownictwo wiejskie, mieszkalne i gospodarcze - tworzy elementy regionalnego pejzażu. Najtrwalsze są budowle ceglane: kościoły św. Mikołaja, św. Józefa i św. Piotra i Pawła w Międzyrzecu Podlaskim, świątynie w Drelowie, Kąkolewnicy. Styl bizantyjski reprezentuje dawna cerkiew unicka w Szóstce. Krajobraz kultury regionu wzbogacają liczne kapliczki.

Przedmiotem zainteresowania turystów może być również kultura ludowa - plastyka obrzędowa, malarstwo, rzeźba, tkactwo i inne. Miejsca pamięci narodowej - tablice i pomniki - związane są z walką Podlasiaków o wolność i niepodległość. Martyrologię Żydów upamiętnia pomnik na kierkucie w Międzyrzecu.

Obok walorów przyrodniczych o atrakcyjności terenu decyduje poziom zagospodarowania: baza noclegowa (hotele w Międzyrzecu i Wysokim), żywieniowa - kilka restauracji i barów, dostępność komunikacyjna - kolej Warszawa - Terespol, trasa E-30. Rozwija się również infrastruktura służąca turystyce.

Ponadto, 41,48% ankietowanych mieszkańców niedostatecznie oceniło działania miasta w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 25,93% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dostateczna, a 17,78% stwierdziło, iż jest dobra. Następnie 4,44% oceniło działania miasta w tym zakresie jako bardzo dobre. Pozostałe 10,37% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie miasta?

Organizacje pozarządowe

Widocznym przejawem aktywności społecznej jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje te są kluczowym ogniwem rozwoju społecznego w skali lokalnej, a jednocześnie przez wspólne działania integrują miejscową społeczność.

Dzięki bliskiej współpracy organizacji samorządowych z mieszkańcami miasta, łatwiej zrozumieć lokalne potrzeby. Można w ten sposób skuteczniej i efektywniej wypełniać nakreślone zadania, które mogą być istotnym ogniwem rozwoju społeczno-gospodarczego.

Lista organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski:

- Uczniowski Ludowy Klub Sportowo-Turystyczny „Znicz” przy Zespole Szkół Ekonomicznych im. M. Dąbrowskiej w Międzyrzecu Podlaskim,
- Uczniowski Klub Sportowy „Międzyrzecka Trójka”,
- Międzyszkolny Uczniowski Klub Szachowy „GAMBIT”,
- Klub Sportowy „MOSiR Huragan”,
- Międzyrzeckie Stowarzyszenie Rozwoju Przedsiębiorczości,
- Ochotnicza Straż Pożarna „Śródmieście” w Międzyrzecu Podlaskim,
- Ochotnicza Straż Pożarna „Stołpno” w Międzyrzecu Podlaskim,
- Ochotnicza Straż Pożarna „Zawadki” w Międzyrzecu Podlaskim,
- Międzyrzeckie Stowarzyszenie Teatralne,
- Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Międzyrzecu Podlaskim,
- Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Informatyczno-Ekonomicznej w Międzyrzecu Podlaskim,
- Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Międzyrzecu Podlaskim,
- Klub Abstynenta „Oaza Spokoju”,
- Stowarzyszenie Wspierania Rodzin „Konkret”,
- Fundacja na rzecz Rozwoju Szkolnictwa Wyższego, Specjalnego i Kultury w Międzyrzecu Podlaskim,

- Stowarzyszenie Rozwoju Żeglarstwa STANICA,
- Integracyjne Centrum Edukacji i Kultury,
- Organizacja „Podaj Dziecku Pomocną Dłoń”,
- Stowarzyszenie Konna Straż Ochrony Przyrody i Tradycji im. 1 Pułku Strzelców Konnych,
- Stowarzyszenie „Consensus”,
- Stowarzyszenie Miłośników Historii Międzyrzecza Podlaskiego,
- Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych Nadzieja,
- Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Zrozumieć ich Świat”,
- Międzyrzeckie Stowarzyszenie Motocyklowe,
- Międzyrzeckie Towarzystwo Wędkarskie „Żwirek”,
- Fundacja „W te pędy”,
- Klub Strzelecki „VIS”,
- Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых,
- Polski Związek Niewidomych Koło w Międzyrzeczu Podlaskim,
- Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział w Międzyrzeczu Podlaskim,
- Stowarzyszenie Kultury i Sportu BUSIDO,
- Stowarzyszenie ELEMENTUM,
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Międzyrzeczu Podlaskim.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2021, w Międzyrzeczu Podlaskim pracowały 4 344 osoby, w tym: 51,54% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 48,46% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła ogólna liczba osób pracujących o 15,81%. W 2021 roku na terenie Międzyrzecza Podlaskiego na 1000 mieszkańców pracowało 277 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski.

Tabela 9. Liczba osób pracujących w latach 2017-2021

Liczba osób pracujących	
pracujący ogółem	
rok 2017	3 751 osób
rok 2018	3 587 osób
rok 2019	4 203 osoby
rok 2020	4 292 osoby
rok 2021	4 344 osoby
pracujące kobiety	
rok 2017	2 029 kobiet
rok 2018	1 995 kobiet
rok 2019	2 236 kobiet
rok 2020	2 261 kobiet
rok 2021	2 239 kobiet
pracujący mężczyźni	
rok 2017	1 722 mężczyzn
rok 2018	1 592 mężczyzn
rok 2019	1 967 mężczyzn
rok 2020	2 031 mężczyzn
rok 2021	2 105 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2021 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Międzyrzecu Podlaskim wynosiło 4 594,45 PLN, co odpowiada 76.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Idąc dalej, wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego 644 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 841 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 197.

Ponadto, według danych GUS, 54,2% aktywnych zawodowo mieszkańców Międzyrzecza Podlaskiego pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 11,5% w przemyśle i budownictwie, a 15,7% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)³.

³ Polska w liczbach - dane dla Miasta Międzyrzec Podlaski

Gospodarka

W Międzyrzeczu Podlaskim w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 675 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 339 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 135 nowych podmiotów, a 67 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (155) podmiotów zarejestrowano w roku 2012, a najmniej (99) w roku 2015. W tym samym okresie najwięcej (184) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (56) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Międzyrzeczu Podlaskim najwięcej (82) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością.

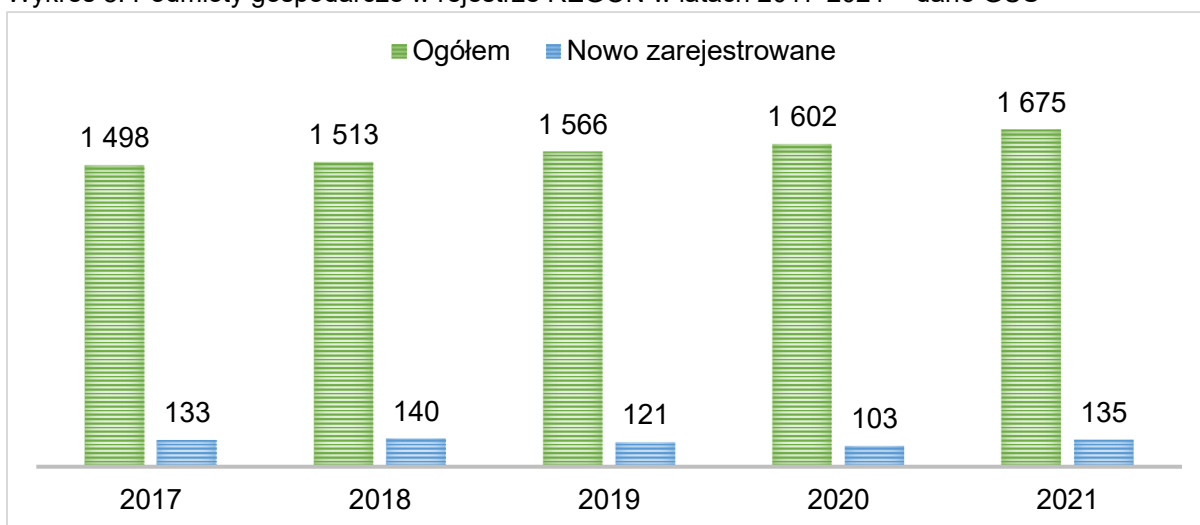
Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 609) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników.

2,9% (48) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 24,2% (405) podmiotów, a 73,0% (1 222) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Międzyrzeczu Podlaskim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21,9%) oraz budownictwo (19,1%).

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2021 – dane GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

Gospodarka mieszkaniowa

W skład mieszkaniowego zasobu Miasta wchodzi ogół lokali mieszkalnych będących własnością Miasta położonych w budynkach mieszkalnych stanowiących własność Miasta i wchodzących w skład określonych nieruchomości tworzących z innymi właścicielami lokali wspólnoty mieszkaniowe.

Mieszkaniowy zasób Miasta w 2022 roku składał się z 301 lokali w tym:

- 139 do najmu socjalnego (w tym 1 tymczasowe pomieszczenie) w 17 budynkach;
- 162 lokali mieszkalnych w 8 budynkach będących własnością Miasta i w 20 budynkach Wspólnot Mieszkaniowych.

Jednym z głównych problemów Miasta jest zaspokojenie potrzeb osób oczekujących na mieszkanie o niskich dochodach na członka rodziny. W 2022 roku o przydział mieszkań z zasobów Miasta zarejestrowane były 43 wnioski. Ponadto o zamianę zajmowanych lokali zarejestrowano 25 wniosków.

Dodatki mieszkaniowe:

W 2022 roku o przydział dodatku mieszkaniowego ubiegały się 147 osób.

Od dnia 31 sierpnia 2015 r. obowiązuje Zarządzenie Nr 124/15 Burmistrza Miasta Międzyrzec Podlaski w sprawie wprowadzenia Programu pomocy w spłacie zadłużenia z tytułu korzystania z lokali mieszkalnych stanowiących własność Miasta Międzyrzec Podlaski, w formie świadczenia zastępczego. Od dnia obowiązywania zarządzenia wpłynęło 8 wniosków w sprawie odpracowania zadłużenia. W roku 2018, 2019 nie wpłynął żaden wniosek. W 2020 roku wpłynął jeden wniosek, nie dokonano odpracowania zadłużenia. W 2021 i 2022 nie wpłynął żaden wniosek.

Ponadto, w 2022 roku Miasto przystąpiło do Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej, w ramach której do końca 2025 roku ma powstać 90 mieszkań z przeznaczeniem pod wynajem.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MIĘDZYRZEC PODLASKI

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie miasta Międzyrzec Podlaski. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Międzyrzec Podlaskiego

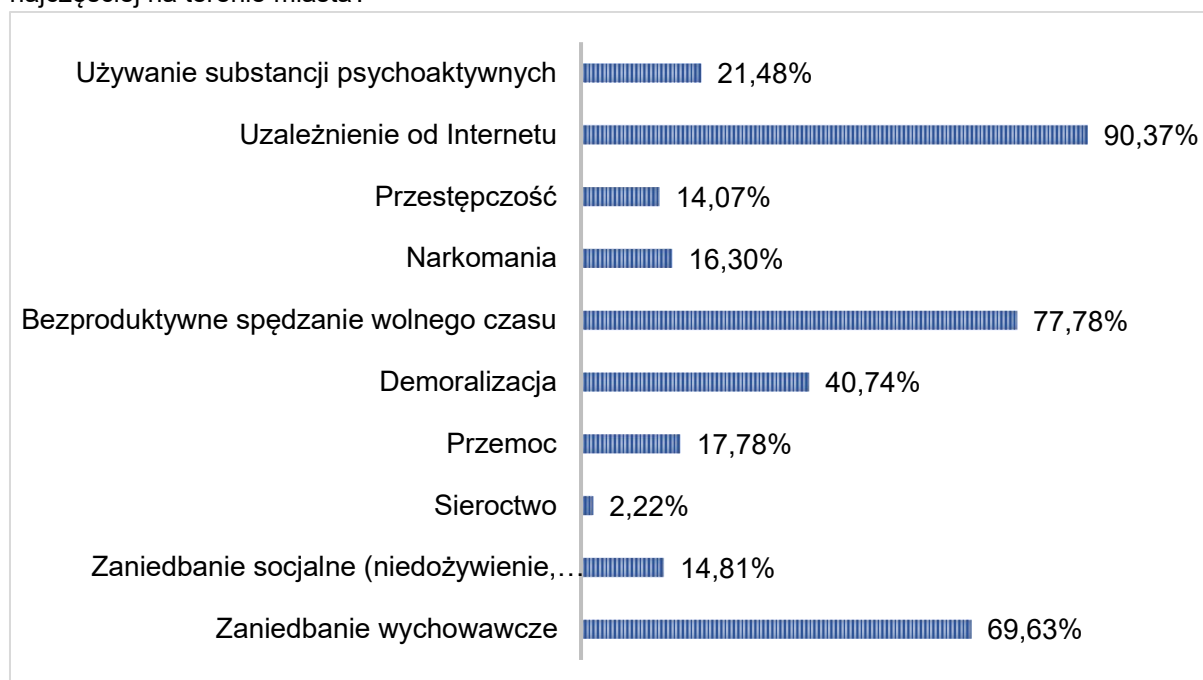
Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
alkoholizm	4,12
narkomania	3,53
wzrost przestępczości	3,47
nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	3,59
bezrobocie	3,69
ubóstwo	3,80
przemoc	3,89
uzależnienia behawioralne	3,57

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 4,12. Pozostałe problemy zostały ocenione na niższych poziomach. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd terytorialny w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Międzyrzec Podlaskiego okazał się problem przemocy oraz problem ubóstwa.

Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania innych najistotniejszych problemów w ich otoczeniu. Wśród nich znalazły się m.in.: bariery architektoniczne, brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz niewydolność wychowawcza, brak miejsc w przedszkolu i żłobku, brak miejsc pracy, kradzieże, napływ imigrantów, rozwody, dewastacja i zaśmiecanie miasta, ograniczenia komunikacyjne, przemoc wśród dzieci oraz znieczulica społeczna.

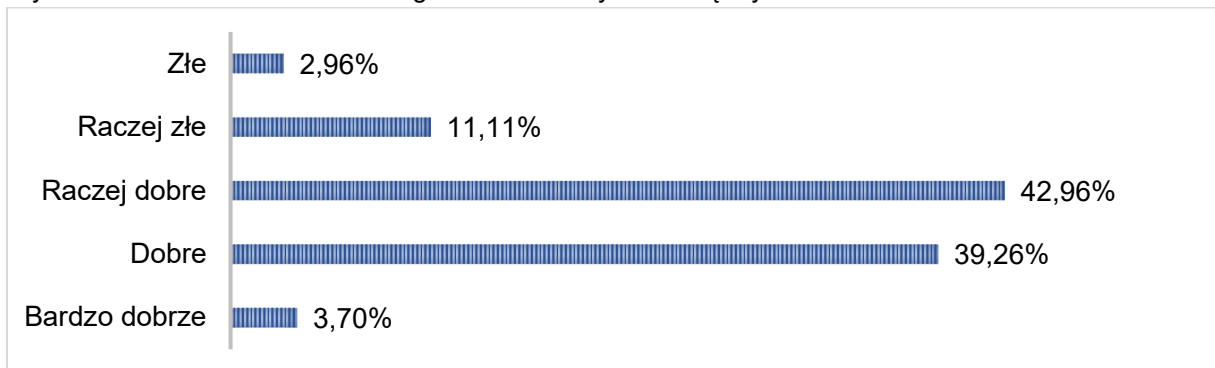
Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie miasta w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, wskazane przez 90,37% badanych mieszkańców. Kolejno 77,78% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a 69,63% wskazało na zaniedbanie wychowawcze. Następnie 40,74% dostrzega demoralizację, a 21,48% używanie substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Z kolei, 17,78% wskazało na przemoc, 16,30% na narkomanię, 14,81% na zaniedbanie socjalne, 14,07% na przestępczość, a 2,22% na sieroctwo. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie miasta?

Ogólne warunki życia w Międzyrzeczu Podlaskim mieszkańcy najczęściej oceniali jako raczej dobre. Taką odpowiedź wskazało 42,96% badanych respondentów. Z kolei, 39,26% przyznało, iż są one dobre. Idąc dalej, 11,11% oceniło je jako raczej złe, a 3,70% stwierdziło, iż są one bardzo dobre. Pozostałe 2,96% uznało, że są one złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w Międzyrzeczu Podlaskim?

Poproszono również mieszkańców o ocenę sytuacji materialnej ich rodziny. I tak, 40,00% przyznało, że jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła. Następnie 38,52% stwierdziło, iż jest ona dobra, a 11,85% oceniło ją jako złą. Z kolei, 8,89% oceniło ją jako bardzo dobrą, a pozostałe 0,74% przyznało, iż sytuacja finansowa ich rodziny jest bardzo zła.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W MIĘDZYRZECU PODLASKIM

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim realizuje zadania własne samorządu szczebla podstawowego w zakresie pomocy społecznej oraz zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, wspierania rodziny, przeciwdziałania przemocy domowej. Finansowa, rzeczowa lub instytucjonalna pomoc świadczona przez MOPS uzależniona jest od potrzeb i sytuacji rodziny lub osoby. Oceny sytuacji osób potrzebujących pomocy dokonują pracownicy socjalni, na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. W ramach MOPS funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pomoc środowiskową w zakresie opieki, wychowania i wsparcia psychologicznego realizuje również Świetlica Socjoterapeutyczna, działająca od poniedziałku do piątku w godzinach popołudniowych.

Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej liczy 22 osoby, w tym Dyrektor (1 etat), Zastępca Dyrektora (1 etat), Pracownicy Socjalni (10 etatów), Asystenci Rodzin (1,5 etatu), Główny Księgowy (1 etat), Starszy Księgowy (1 etat), Pracownicy Świadczeń

Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego (3 etaty) oraz informatyk-administrator sieci komputerowej, pracownik administracyjno-biurowy, Robotnik Gospodarczy, psycholog, zakładowy inspektor BHP.

Ponadto, pracownicy zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim posiadają wykształcenie niezbędne na zajmowanym stanowisku pracy. W 2022 roku pracownicy socjalni uczestniczyli w 14 szkoleniach indywidualnych i 2 grupowych. Pozostali pracownicy Ośrodka uczestniczyli w 17 szkoleniach.

Z danych przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, natomiast zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień. W gminie miejskiej Międzyrzec Podlaski z pomocy społecznej w 2022 roku pomoc i wsparcie uzyskało 1 350 osób. W stosunku do 2021 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia wzrosła o 326 osób. Zaobserwowany w 2022 roku wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej jest wynikiem wprowadzenia Miejskiego programu osłonowego w zakresie dofinansowania do kosztów utrzymania lokali mieszkalnych na lata 2022-2023 (uchwała Nr XXXVIII/324/21 Rady Miasta Międzyrzec Podlaski z dnia 28 października 2021 r.). Warto jednak zaznaczyć, iż w przypadku osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 270 osób, co oznaczało spadek w stosunku do 2021 roku o 44 osoby.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
rodziny korzystające z pomocy społecznej	rok 2020	584 rodziny
	rok 2021	495 rodzin
	rok 2022	688 rodzin
liczba osób w rodzinach	rok 2020	1 240 osób
	rok 2021	1 024 osoby
	rok 2022	1 350 osób

rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	rok 2020	43 rodziny
	rok 2021	38 rodzin
	rok 2022	20 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne – choć liczba osób korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat zmalała. Wiele osób korzysta ze świadczeń niepieniężnych, głównie w postaci posiłku.

Istotną formę wsparcia stanowi także praca socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności, samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS	Rok	Liczba
świadczenia pieniężne	rok 2020	426 osób
	rok 2021	381 osób
	rok 2022	330 osób
świadczenia niepieniężne	rok 2020	377 osób
	rok 2021	286 osób
	rok 2022	281 osób
pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	rok 2020	958 osób
	rok 2021	893 osoby
	rok 2022	1 215 osób
usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze, dla osób z zaburzeniami psychicznymi	rok 2020	116 osób
	rok 2021	119 osób
	rok 2022	92 osoby

odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	rok 2020	11 osób
	rok 2021	11 osób
	rok 2022	11 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim w 2022 roku była: długotrwała lub ciężka choroba, a kolejno ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba
niepełnosprawność	rok 2020	217 rodzin
	rok 2021	218 rodzin
	rok 2022	195 rodzin
bezrobocie	rok 2020	268 rodzin
	rok 2021	226 rodzin
	rok 2022	205 rodzin
ubóstwo	rok 2020	308 rodzin
	rok 2021	257 rodzin
	rok 2022	223 rodziny
bezradność opiek. wych.	rok 2020	105 rodzin
	rok 2021	92 rodziny
	rok 2022	97 rodzin
długotrwała lub ciężka choroba	rok 2020	288 rodzin
	rok 2021	269 rodzin
	rok 2022	247 rodzin
przemoc	rok 2020	0 rodzin
	rok 2021	1 rodzina
	rok 2022	2 rodziny

alkoholizm	rok 2020	43 rodziny
	rok 2021	38 rodzin
	rok 2022	20 rodzin
bezdomność	rok 2020	15 osób
	rok 2021	16 osób
	rok 2022	18 osób
potrzeba ochrony macierzyństwa	rok 2020	87 rodzin
	rok 2021	60 rodzin
	rok 2022	63 rodziny
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	rok 2020	6 osób
	rok 2021	6 osób
	rok 2022	5 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzecu Podlaskim

Tabela 14. W związku z procedurą „Niebieskie Karty” – procedury wszczęte przez MOPS

Procedura „Niebieskie Karty”:	Rok	Liczba
wszczętie procedur	rok 2020	0 procedur
	rok 2021	1 procedura
	rok 2022	3 procedury

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzecu Podlaskim

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim, w którym wzięło udział 20 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu miasta pracownicy MOPS najczęściej wymieniali nieporadność życiową, bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a kolejno alkoholizm, bezrobocie, niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego, niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami, przemoc, ubóstwo oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych.

Z odpowiedzi pracowników MOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają problemy finansowe, trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a kolejno bezrobocie, problemy zdrowotne w rodzinie, konflikty ze współmałżonkiem/partnerem, nadużywanie alkoholu/alkoholizm, ubóstwo oraz

uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych). Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na przemoc oraz długotrwałą chorobę.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2021 roku w Międzyrzeczu Podlaskim zarejestrowanych było 676 osób bezrobotnych, w tym: 330 kobiet oraz 346 mężczyzn. Porównując 2021 rok do 2017 roku można zauważyć, iż ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Międzyrzeczu Podlaskim zmalała o 17,56%. Szczególnie zauważalny jest spadek zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych.

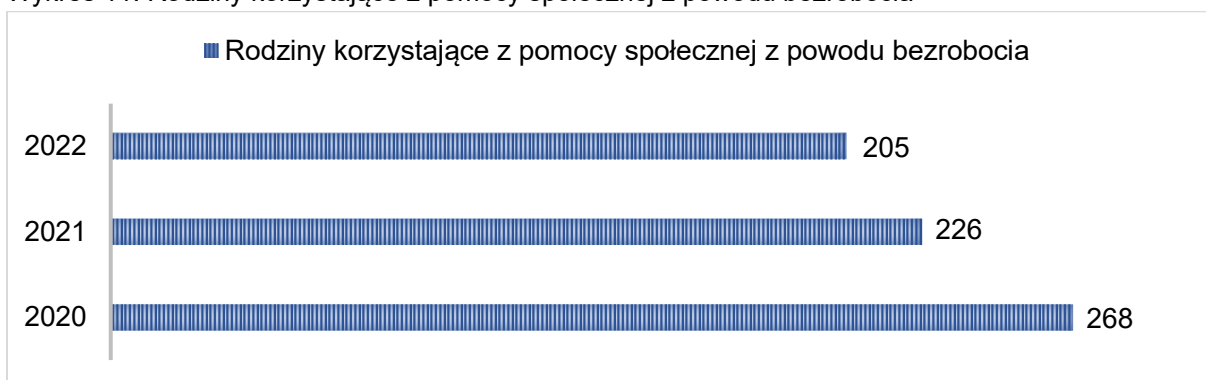
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2017-2021

Stan bezrobocia	
bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
rok 2017	820 osób
rok 2018	837 osób
rok 2019	705 osób
rok 2020	839 osób
rok 2021	676 osób
kobiety	
rok 2017	387 kobiet
rok 2018	404 kobiety
rok 2019	337 kobiet
rok 2020	412 kobiet
rok 2021	330 kobiet
mężczyźni	
rok 2017	433 mężczyzn
rok 2018	433 mężczyzn
rok 2019	368 mężczyzn
rok 2020	427 mężczyzn
rok 2021	346 mężczyzn
osoby długotrwale bezrobotne	
rok 2017	515 osób
rok 2018	489 osób
rok 2019	407 osób
rok 2020	446 osób
rok 2021	420 osób

Bezrobocie rejestrowane w Międzyrzeczu Podlaskim wynosiło w 2021 roku 10,3% (10,8% wśród kobiet i 9,8% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Zgodnie z danymi MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Bezdomność

Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastrocza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania⁴.

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

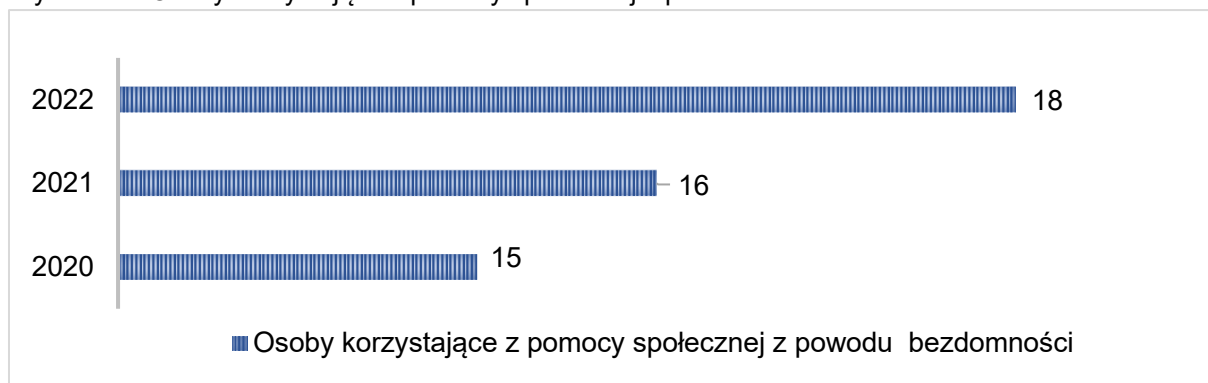
Zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej pomoc osobom bezdomnym należy do zadań własnych gmin. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia, zabezpieczenie posiłku, ubrania, a także zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne. Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Pomoc osobom bezdomnym z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim. Ponadto, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował współpracę w zakresie zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych z organizacją pozarządową tj. Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta w Chełmie.

⁴ Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Zgodnie z danymi MOPS w Międzyrzecu Podlaskim, na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzecu Podlaskim

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu⁵.

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 37,75 mln mieszkańców oraz Miasto Międzyrzec Podlaski 15 685 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Międzyrzec Podlaski: ok. 314 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Międzyrzec Podlaski: ok. 627 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Międzyrzec Podlaski: ok. 627 osób

⁵ PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

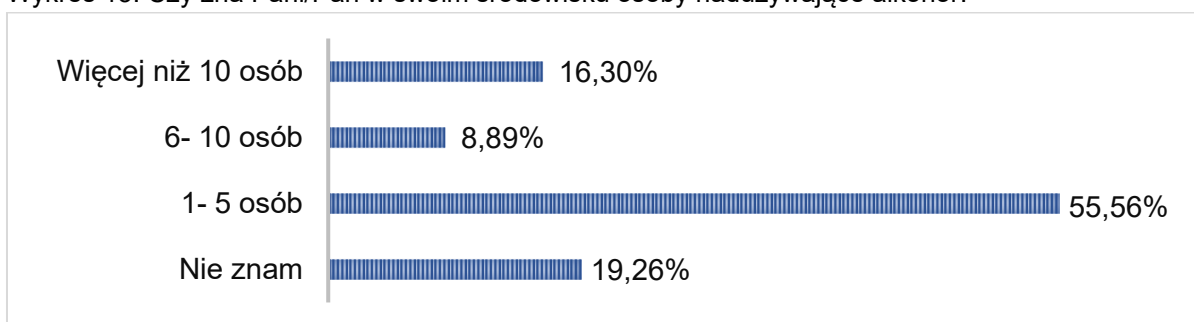
Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5 - 7% populacji
	Międzyrzec Podlaski: ok. 784 – 1 098 osób
Osoby doznające przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Międzyrzec Podlaski: ok. 836 osób dorosłych i dzieci

Źródło: PARPA

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Ponadto, dla 53,33% badanych jest to problem zauważalny na terenie miasta, a dla 37,04% jest to problem bardzo powszechny. Pozostałe 9,63% uważa, że są to nieliczne przypadki.

Idąc dalej, 71,85% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 80,74% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 55,56% do 5 takich osób, 16,30% więcej niż 10 takich osób, a 8,89% zna od 6 do 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 19,26% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

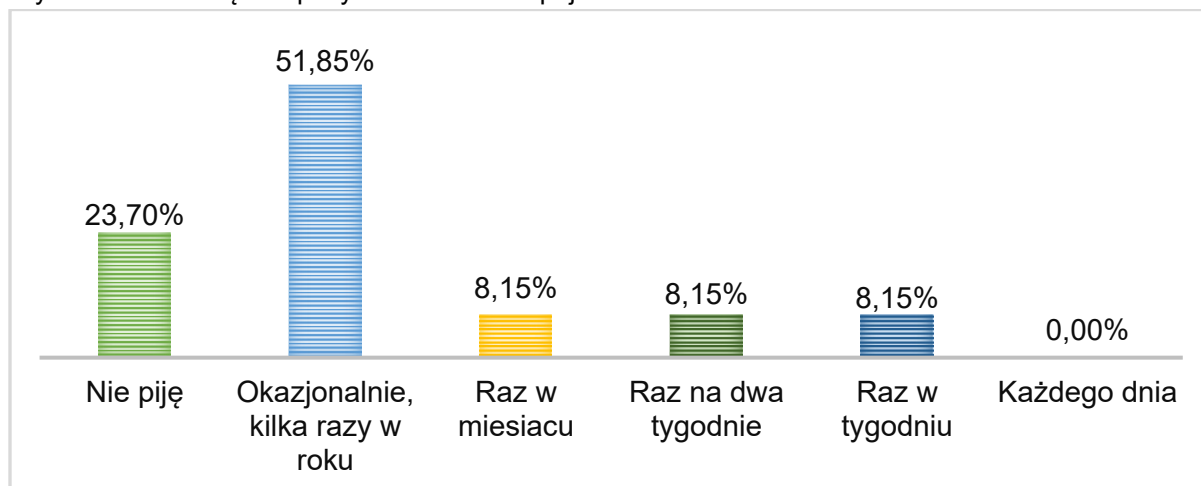
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu miasta, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najlicniejsza grupa ankietowanych tj. 51,85% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Z kolei, 23,70% zadeklarowało

abstynencję, natomiast 8,15% przyznało, iż spożywa alkohol raz w miesiącu i tyle samo spożywa alkohol raz na dwa tygodnie oraz raz w tygodniu. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Idąc dalej, 57,04% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Niepokojącym jest, iż 33,33% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie, gdyż 34,96% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z pozyskanych danych wynika, iż 58,52% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a kolejno Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Klub AA. Pozostałe 41,48% przyznało, że nie zna żadnej instytucji, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z terenu miasta.

Z pozyskanych danych wynika, iż 18,25% uczniów klas piątych i szóstych oraz 27,43% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Idąc dalej, do spożywania alkoholu przyznało się również 52,72% tj. 184 uczniów szkół ponadpodstawowych, z czego 92,93% uczniów przyznało się do picia alkoholu 12 miesięcy przed badaniem, a 56,52% uczniów podało czas 30 dni przed badaniem. Ponadto, 51,63% (95 uczniów) przyznało się, że zdarzyło się im upić napojem alkoholowym. Niepokojącym jest, iż 44,21% (42 uczniów) przyznało, iż zdarzyło im się tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie miasta. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje szeroką działalność profilaktyczną oraz prowadzi postępowanie wobec osób nadużywających alkoholu/narkotyków.

Dane z działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2019-2021 wskazują, iż wzrosła liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego, natomiast liczba wniosków o leczenie odwykowe była najwyższa w 2021 roku. Na przestrzeni lat 2020-2022 przeprowadzono wiele kontroli punktów sprzedaży.

Tabela 17. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania MKRPA	Rok	Liczba
posiedzenia MKRPA (ogółem)	rok 2020	9 posiedzeń
	rok 2021	11 posiedzeń
	rok 2022	13 posiedzeń
posiedzenia podkomisji interwencyjno-motywującej	rok 2020	20 posiedzeń
	rok 2021	24 posiedzenia
	rok 2022	22 posiedzenia
przeprowadzone rozmowy motywujące	rok 2020	92 rozmowy
	rok 2021	107 rozmów
	rok 2022	74 rozmowy
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	rok 2020	32 kontrole
	rok 2021	42 kontrole
	rok 2022	61 kontroli
wnioski o leczenie odwykowe	rok 2020	45 wniosków
	rok 2021	51 wniosków
	rok 2022	43 wnioski
zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	rok 2020	12 zleceń
	rok 2021	31 zleceń
	rok 2022	27 zleceń
wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	rok 2020	12 wniosków
	rok 2021	31 wniosków
	rok 2022	27 wniosków
postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	rok 2020	14 postanowień
	rok 2021	27 postanowień
	rok 2022	32 postanowienia

szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	rok 2020	0 szkoleń
	rok 2021	3 szkolenia
	rok 2022	2 szkolenia

Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny, zakres działalności:

- konsultacje w zakresie choroby alkoholowej, narkomanii i przemocy (osoba prowadząca posiada wykształcenie średnie oraz kursy PARPA),
- porady psychologiczne (osoba prowadząca posiada wykształcenie wyższe kierunkowe),
- terapia uzależnień dla osób uzależnionych i współuzależnionych (osoba prowadząca posiada wykształcenie średnie).

Z danych przekazanych przez MKRPA wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu.

Tabela 18. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego

Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny	Rok	Liczba
liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu (ogółem)	rok 2020	48 rodzin
	rok 2021	41 rodzin
	rok 2022	74 rodziny
rodziny z problemem alkoholowym	rok 2020	48 rodzin
	rok 2021	41 rodzin
	rok 2022	74 rodziny

Świetlica Socjoterapeutyczna:

- liczba dzieci w placówkach: 16 dzieci, w tym z rodzin alkoholowych: 7 dzieci
- liczba wychowawców: 2 osoby.

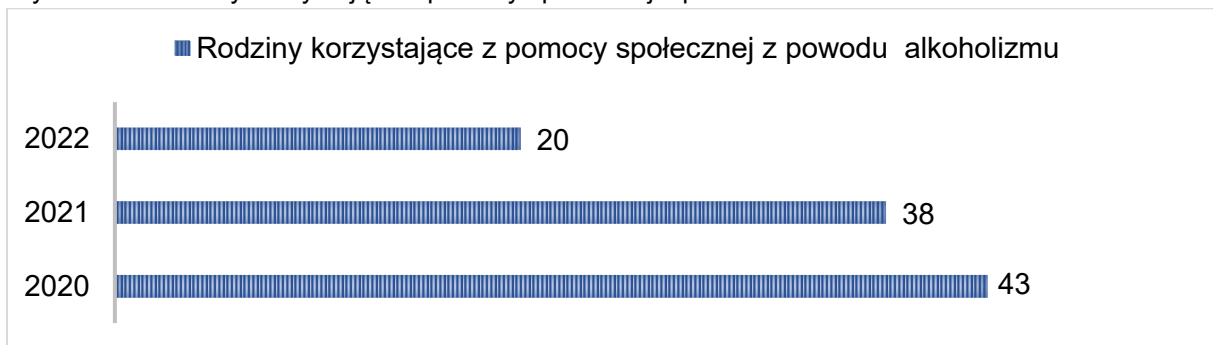
Inne zasoby działające na terenie miasta na rzecz osób uzależnionych oraz współuzależnionych:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PSYCHE”,
- Klub Abstynenta „Oaza Spokoju”,
- Grupa AA (Anonimowych Alkoholików),

- Grupa AL-ANON (dorosłe osoby współzależnione),
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna Filia w Międzyrzecu Podlaskim,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej Stowarzyszenie z siedzibą w Konstantynowie,
- Punkt Interwencji Kryzysowej działający przy PCPR w Białej Podlaskiej,
- Ośrodek Szkoleniowo-Terapeutyczny w Dołdze.

Zgodnie z danymi MOPS w Międzyrzecu Podlaskim, w 2022 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu była najniższa.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzecu Podlaskim

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁶.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 48,89% badanych mieszkańców. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (76,30%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (90,37%). Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 4,44% respondentów.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 9,51% uczniów klas piątych i szóstych oraz 27,43% uczniów klas siódmych i ósmych. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 31 uczniów (13,72%) klas siódmych i ósmych, przy czym 10 z nich potwierdziło przebywanie pod wpływem narkotyków na terenie szkoły. Ponadto, 6,84% uczniów klas piątych i szóstych przyznało, iż byli namawiani do zażywania narkotyków przez inne osoby.

Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania.

⁶ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Ponadto, 11,17% tj. 39 uczniów szkół ponadpodstawowych przyznało, iż zażywało narkotyki. Największy odsetek z nich tj. 89,74% przyznał się do kontaktu z marihuaną lub haszyszem.

Idąc dalej, 18,14% tj. 41 uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Ponadto, 10,62% uczniów klas siódmych i ósmych zna miejsca, w których można zakupić dopalacze. Do używania tego typu substancji przyznało się 3,98% tj. 9 uczniów klas siódmych i ósmych oraz 4,01% tj. 14 uczniów szkół ponadpodstawowych.

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (...) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji” ludzkiego życia.⁷

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu” (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Chociaż dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z gier komputerowych (27,00%) oraz nadmierne korzystanie z Internetu (21,29%), a kolejno nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego (17,87%).

⁷ Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9

Z kolei, 27,88% uczniów klas siódmych i ósmych mierzy się z sieciaholizmem, czyli z nadmiernym korzystaniem z Internetu. Idąc dalej, 26,55% przyznało, iż dotyczy ich nałogowe korzystanie z telefonu komórkowego. Następnie 18,14% przyznało, że nadmierne korzysta z gier komputerowych, a 16,37% odczuwa nomofobię, czyli strach związany z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym. Z kolei, 17,70% przyznało, iż dotyczy ich zakupoholizm.

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 47,09% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Kolejno 30,23% problem nadmiernego korzystania z Internetu, a 28,49% respondentów zauważyło u swoich dzieci problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych.

Również badani nauczyciele wskazywali najczęściej, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Taką odpowiedź wybrało 90,83% respondentów. Kolejno wskazali na problem nadmiernego korzystania z Internetu oraz problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych.

Zarówno badani rodzice, jak i badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Ponadto, 70,00% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych.

Również najważniejszym problemem wśród dorosłych mieszkańców z terenu miasta Międzyrzec Podlaski okazał się problem nałogowego korzystania z telefonu

komórkowego. Taką odpowiedź wskazało 37,78% badanych mieszkańców. Kolejno 34,81% mierzy się z nadmiernym korzystaniem z Internetu, a 25,19% przyznało, że dotyczy ich pracoholizm (uzależnienie od pracy). Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	25,19%
nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	37,78%
nadmiernym korzystaniem z Internetu	34,81%
nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	11,85%
hazardem	2,96%
nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	8,89%
nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	8,89%
obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	5,19%

Ponadto, 33,33% badanych mieszkańców oceniło na poziomie dostatecznym swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych. Kolejno 23,70% przyznało, iż jest ona dobra, a 17,78% stwierdziło, że ich wiedza w tym zakresie jest niedostateczna. Następnie 5,19% przyznało, iż posiada bardzo dobrą wiedzę w tym temacie, a pozostałe 20,00% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

W kontekście przywołanych wyżej wyników badań, zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski. Zwłaszcza zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego (z 61,5 w 2017 roku do 71,1 w 2021 roku). Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. W związku z tym konieczne jest dostosowanie infrastruktury usług społecznych do potrzeb zwiększającej się społeczności osób starszych w celu umożliwienia pozostawania jak najdłużej samodzielnymi w swoim miejscu zamieszkania oraz aktywnymi w życiu społecznym. Ważnym elementem działań jest zwiększenie świadomości społecznej na temat funkcjonowania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami oraz wzmocnienie integracji międzypokoleniowej poprzez realizację wolontariatu.

Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
ogółem:	
rok 2017	16 925 osób
rok 2018	16 796 osób
rok 2019	16 753 osób
rok 2020	15 883 osoby
rok 2021	15 685 osób
osoby w wieku 0-17 lat:	
rok 2017	3 089 osób
rok 2018	3 082 osoby
rok 2019	3 086 osób
rok 2020	2 878 osób
rok 2021	2 845 osób

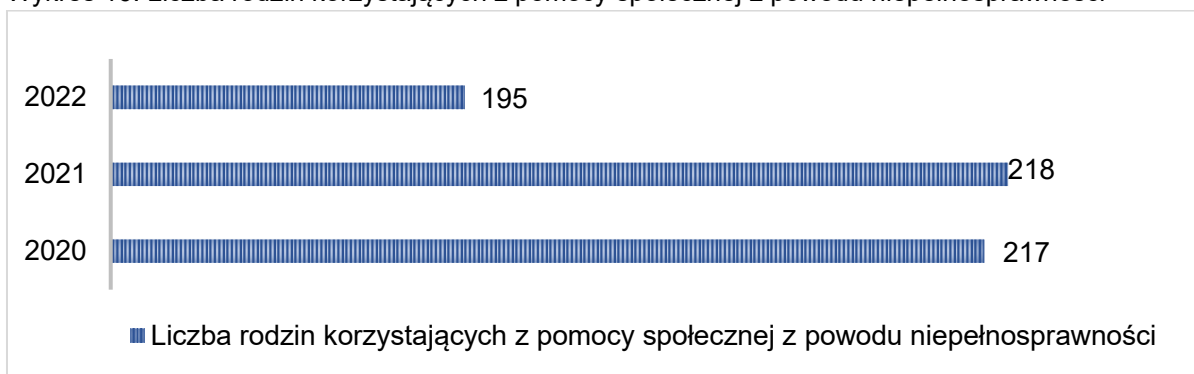
osoby w wieku 18-59 lat:	
rok 2017	9 946 osób
rok 2018	9 721 osób
rok 2019	9 531 osób
rok 2020	8 786 osób
rok 2021	8 607 osób
osoby w wieku 60 lat i więcej:	
rok 2017	3 890 osób
rok 2018	3 993 osoby
rok 2019	4 136 osób
rok 2020	4 219 osób
rok 2021	4 233 osoby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

Zgodnie z danymi MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Z roku na rok, na terenie miasta wzrasta liczba osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania potrzebującego. Głównymi odbiorcami tego rodzaju świadczenia są osoby w podeszłym wieku, ale w gronie tym znajdują się również osoby po poważnych zabiegach medycznych oraz małe dzieci. Usługi opiekuńcze są także sposobem na zapewnienie opieki osobom oczekującym na umieszczenie w domu pomocy społecznej, gdyż jest to zdecydowanie tańsza forma, niż umieszczenie w DPS. Jednak nie w każdym przypadku usługami opiekuńczymi można zastąpić stacjonarne formy wsparcia typu zakład opiekuńczo-leczniczy, czy dom pomocy społecznej. Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania realizowane są od poniedziałku do piątku w godzinach od 7.00 do 15.00, a potrzeby lokalne w coraz większej liczbie środowisk wskazują na konieczność zapewnienia opieki również w soboty oraz niedziele. W przeprowadzonej diagnozie zaznacza się również tendencja wzrostowa w zakresie potrzeby udzielenia pomocy i wsparcia osobom niepełnosprawnym lub przewlekle chorym, które wymagają opieki całodobowej, której nie są w stanie zapewnić usługi opiekuńcze świadczone doraźnie

w miejscu zamieszkania takiej osoby. Dlatego niezbędna jest kontynuacja programów wspierających osoby z niepełnosprawnościami⁸.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski:

W obliczu starzenia się społeczeństwa, coraz więcej osób wymaga pomocy w formie umieszczenia w DPS. W realizacji tego zadania Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim współpracuje z placówkami powiatu Białskiego, który prowadzi 4 domy pomocy społecznej. Niestety wysoki koszt utrzymania mieszkańca w tych placówkach, powoduje konieczność poszukiwania miejsc w DPS na terenie innych powiatów (m.in. lubartowskiego, janowskiego, włodawskiego, łukowskiego). Obecnie w DPS przebywa 11 mieszkańców z terenu miasta, lecz na umieszczenie w DPS od grudnia 2022 roku oczekują kolejne 3 osoby.

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował Spółdzielnią Socjalną „Hortus”, która realizowała usługi opiekuńcze dla mieszkańców miasta oraz usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. Z pomocy 25 asystentów skorzystało 77 osób niepełnosprawnych.

Zadania w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych realizowane były w 2022 roku również przez podmiot ekonomii społecznej, w ramach umowy zawartej przez MOPS ze Stowarzyszeniem Synergia w Lublinie. W 2022 roku z pomocy skorzystały 24 osoby z terenu miasta.

W celu zwiększenia dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75+ MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim przystąpił do Programu „Opieka 75+”, w ramach którego realizowane były świadczenia dla 14

⁸ Ocena zasobów pomocy społecznej – Miasto Międzyrzec Podlaski

osób. Ponadto, na terenie miasta funkcjonował lokalny program osłonowy dla osób w wieku 60+ opracowany i zrealizowany dla 650 osób z terenu miasta Międzyrzec Podlaski.

W 2022 roku po raz kolejny, został zrealizowany autorski projekt socjalny pod nazwą „Paczuszka od serduszka”, w ramach którego 30 osób starszych, samotnych, borykających się z problemem niepełnosprawności i korzystających z zasiłków stałych, otrzymało świąteczne paczki, przed Świątami Bożego Narodzenia.

Idąc dalej, na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski działa Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych w Międzyrzeczu Podlaskim - Warsztat Terapii Zajęciowej, Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy.

Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych ma za zadanie nieść pomoc osobom z niepełnosprawnościami w dostosowaniu ich - w możliwie maksymalnym stopniu – do samodzielnego funkcjonowania w codziennym życiu. W tym celu stowarzyszenie utworzyło Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) zajmujący się rehabilitacją społeczną oraz zawodową osób dorosłych ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Warsztat Terapii Zajęciowej (WTZ) jest placówką pobytu dziennego czynną od poniedziałku do piątku w godz. 8.00 - 16.00. Terapia zajęciowa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej odbywa się w grupach 5-6 osobowych w następujących pracowniach terapeutycznych: plastycznej, gospodarstwa domowego, krawiecko- hafciarskiej, florystyczno- ogrodniczej oraz komputerowej. W 2022 roku w WTZ przebywało 35 uczestników zajęć warsztatowych.

Ponadto, Miejski Ośrodek Kultury prowadził także **Uniwersytet Trzeciego Wieku**, w ramach którego odbywały się cotygodniowe zajęcia dla 56 seniorów z terenu miasta. Były to: zajęcia teatralne, wokalne, wykłady z historii sztuki, język angielski, gimnastyka rehabilitacyjna, aqua aerobic, joga i sekcja gier.

Na terenie miasta działa Międzyrzeczka Rada Seniorów. Rada składa się z 8 osób, które ukończyły 60 rok życia i są mieszkańcami Miasta Międzyrzec Podlaski. Ponadto działa jako organ doradczy oraz konsultacyjny w obszarach takich, jak: zapobieganie

wykluczeniu społecznemu seniorów, wspieranie różnorodnych form edukacji seniorów, wspieranie aktywności ludzi starszych, profilaktyka i promocja zdrowia seniorów, wspieranie różnorodnych form edukacji seniorów, przełamywanie stereotypów na temat seniorów i starości. Do zadań Międzyrzeskiej Rady Seniorów w 2022 roku należała m.in. ścisła współpraca z władzami Miasta w kwestiach dotyczących osób starszych, wskazywanie problemów, z jakimi boryka się ta grupa mieszkańców, współpraca z organizacjami i instytucjami, działającymi na rzecz osób starszych, takich jak: Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Szlachetna Paczka.

Programy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej dla osób z niepełnosprawnościami:

Program „Opieka wytchnieniowa – edycja 2023” - program kierowany jest do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Opieka wytchnieniowa polega na:

- zapewnieniu osobie z niepełnosprawnością maksymalnie 14-dniowego całodobowego pobytu w placówce zapewniającej opiekę całodobową na terenie powiatu bialskiego (DPS),
- zapewnieniu opieki osobie z niepełnosprawnością w ramach pobytu dziennego maksymalnie 240 godzin w:
 - ✓ miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
 - ✓ ośrodka wsparcia,
 - ✓ innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu,
 - ✓ domu pomocy społecznej.

Usługi opieki wytchnieniowej są skierowane do osób sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,

- osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub osobami z orzeczeniami równoważnymi, które są całkowicie niesamodzielne i które stale przebywają w domu.

Program „Mieszkanie dla Absolwenta” - program realizowany będzie w latach 2022-2026. Celem Programu jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności dla beneficjenta.

Dofinansowanie jest udzielane maksymalnie na okres 36 miesięcy. Dofinansowanie dotyczy wszystkich kosztów wymienionych w umowie najmu ponoszonych przez beneficjenta.

Program „Dostępne Mieszkanie” - program realizowany będzie w latach 2022-2026. Celem Programu jest wzrost niezależności beneficjentów oraz ułatwienie im aktywności zawodowej i społecznej poprzez zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych, jako podstawy samodzielnego realizowania planów zawodowych i społecznych.

Dofinansowanie dotyczy dopłaty do zakupu mieszkania pozbawionego barier architektonicznych, znajdującego się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem⁹.

Ponadto, na terenie powiatu działa Powiatowa Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym Starosty. W jej skład wchodzi 5 osób.

⁹ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Białej Podlaskiej dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba posiadająca orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoba legitymująca się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego” może skorzystać ze wszystkich usług urzędu pracy i instrumentów przewidzianych dla osoby bezrobotnej.

Ponadto, osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- przygotowania zawodowego dorosłych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w art. 2 ust. 3 ustawy o promocji,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
- finansowania kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 3 ustawy o promocji,
- studiów podyplomowych,
- szkoleń na podstawie trójstronnych umów szkoleniowych zawieranych pomiędzy starostą, pracodawcą i instytucją szkoleniową,

- bonu na zasiedlenie,
- bonu szkoleniowego,
- bonu stażowego.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukujących pracy”, a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców¹⁰.

Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

<p>Upewnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
--	---

¹⁰ Powiatowy Urząd Pracy w Białej Podlaskiej - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

<p>Uprawnienia osoby z orzeczoną stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy, posiadające status „bezrobotnego” lub poszukującego pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy). • Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
<p>Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

Pracownicy MOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne i komunikacyjne, izolację, samotność, wysokie koszty leczenia i rehabilitacji, utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów m.in. przez długie kolejki, czy też przez konieczność dojazdu do tych lekarzy, problemy finansowe, wykluczenie społeczne osób z niepełnosprawnościami, brak możliwości aktywności zawodowej poza WTZ-em, brak pomocy sąsiedzkiej, słabo rozwinięta komunikacja publiczna, brak miejsc pracy odpowiednich dla osób niepełnosprawnych oraz ubóstwo w związku z brakiem możliwości podjęcia pracy zarobkowej. Idąc dalej,

według 50,00% badanych pracowników MOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca. Z kolei, 35,00% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 15,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

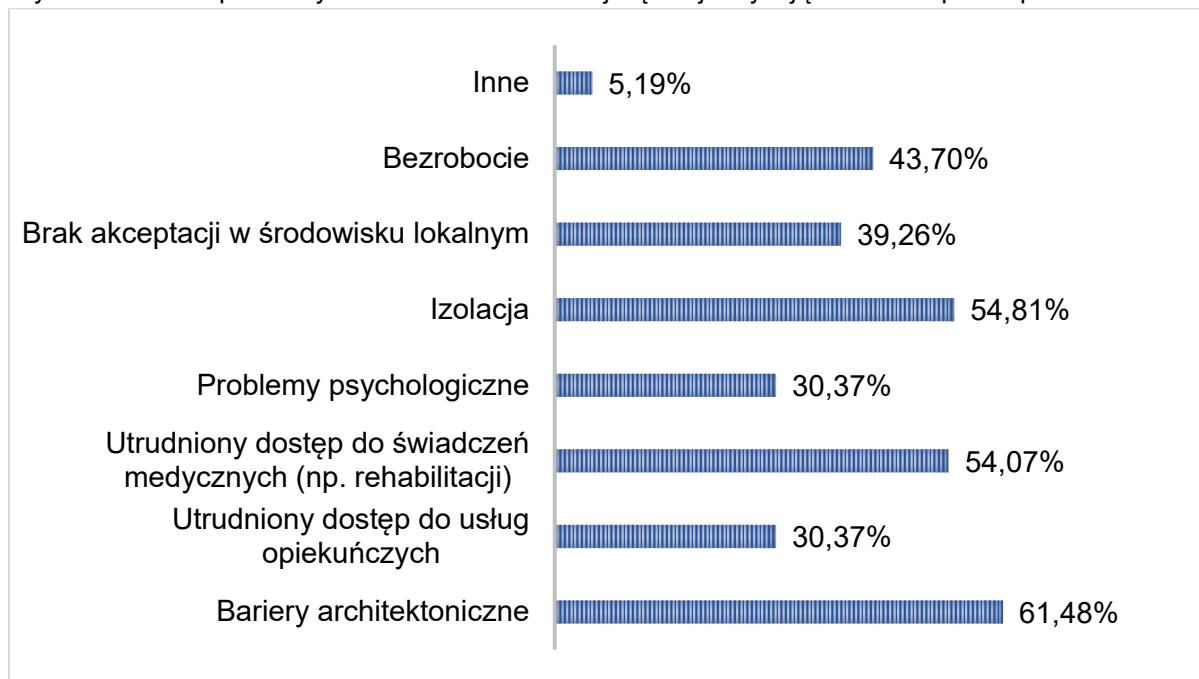
Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy MOPS wymieniali najczęściej samotność, izolację osób starszych, niskie dochody, wysokie ceny leków i leczenia, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, brak opieki ze strony rodziny nad osobami starszymi, obojętność, słabą dostępność do specjalistycznego leczenia i rehabilitacji, niewystarczająca oferta form aktywności dla seniorów szczególnie tych niesamodzielnych, dla których UTW jest zbyt wymagającą formą, brak możliwości organizacji czasu wolnego seniorów, brak zajęć aktywizacyjnych dla seniorów, brak integracji społecznej wśród osób starszych, zagrożenie wykluczeniem społecznym, słabo rozwinięta komunikacja publiczna oraz infrastruktura. Według 60,00% badanych pracowników MOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca, natomiast 35,00% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 5,00% wyraziło przeciwne zdanie w tym temacie.

Zdaniem pracowników MOPS najbardziej ucierpiały podczas pandemii osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 61,48% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 54,81% wskazało na izolację. Następnie 54,07% wskazało na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych np. rehabilitacji. Kolejno 43,70% zaznaczyło bezrobocie, a 39,26% brak akceptacji w środowisku lokalnym. Z kolei, 30,37% wskazało na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz na problemy psychologiczne. Ponadto dwie badane osoby wskazały dodatkowo, na brak odpowiednich miejsc pracy oraz brak transportu dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

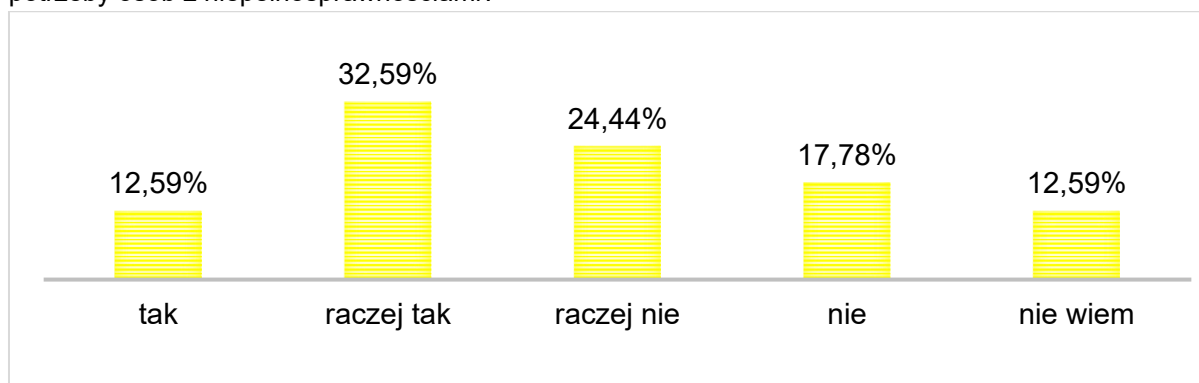
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób z niepełnosprawnościami?

Ponadto, łącznie 48,18% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami, natomiast łącznie 42,22% miało przeciwne zdanie w tym temacie. Pozostałe 12,59% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

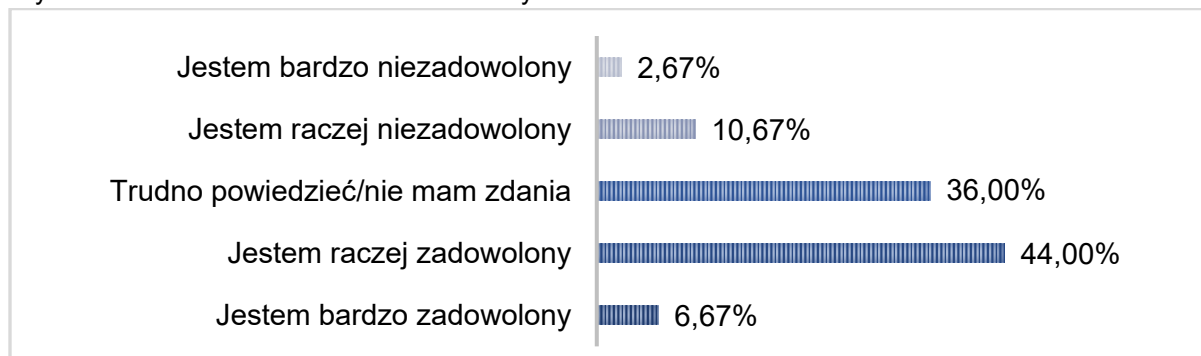

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród seniorów z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski:

W ramach przygotowania Strategii przeprowadzono również badania ankietowe wśród seniorów zamieszkujących teren Miasta Międzyrzec Podlaski. W badaniu wzięło udział 150 osób, w tym 110 kobiet oraz 40 mężczyzn. Idąc dalej, 42,67% z nich reprezentowało przedział wiekowy 60+, z kolei 42,00% było w wieku 70+, a pozostałe 15,33% było w wieku 50+. Badane osoby posiadały najczęściej wykształcenie zawodowe (36,00%), a kolejno średnie (28,67%), wyższe i podstawowe (wskazane po równo przez 12,67%) oraz policealne (10,00%).

Na początku zapytano seniorów z terenu Międzyrzec Podlaskiego jak oceniają warunki życia na terenie miasta. I tak, największy odsetek tj. 44,00% jest raczej zadowolonych, a 36,00% badanych nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania. Kolejno 10,67% przyznało, iż są raczej niezadowolony, a 6,67% to osoby bardzo zadowolone. Pozostałe 2,67% oceniło warunki życia w mieście jako bardzo niezadowolające.

Wykres 20. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie miasta?

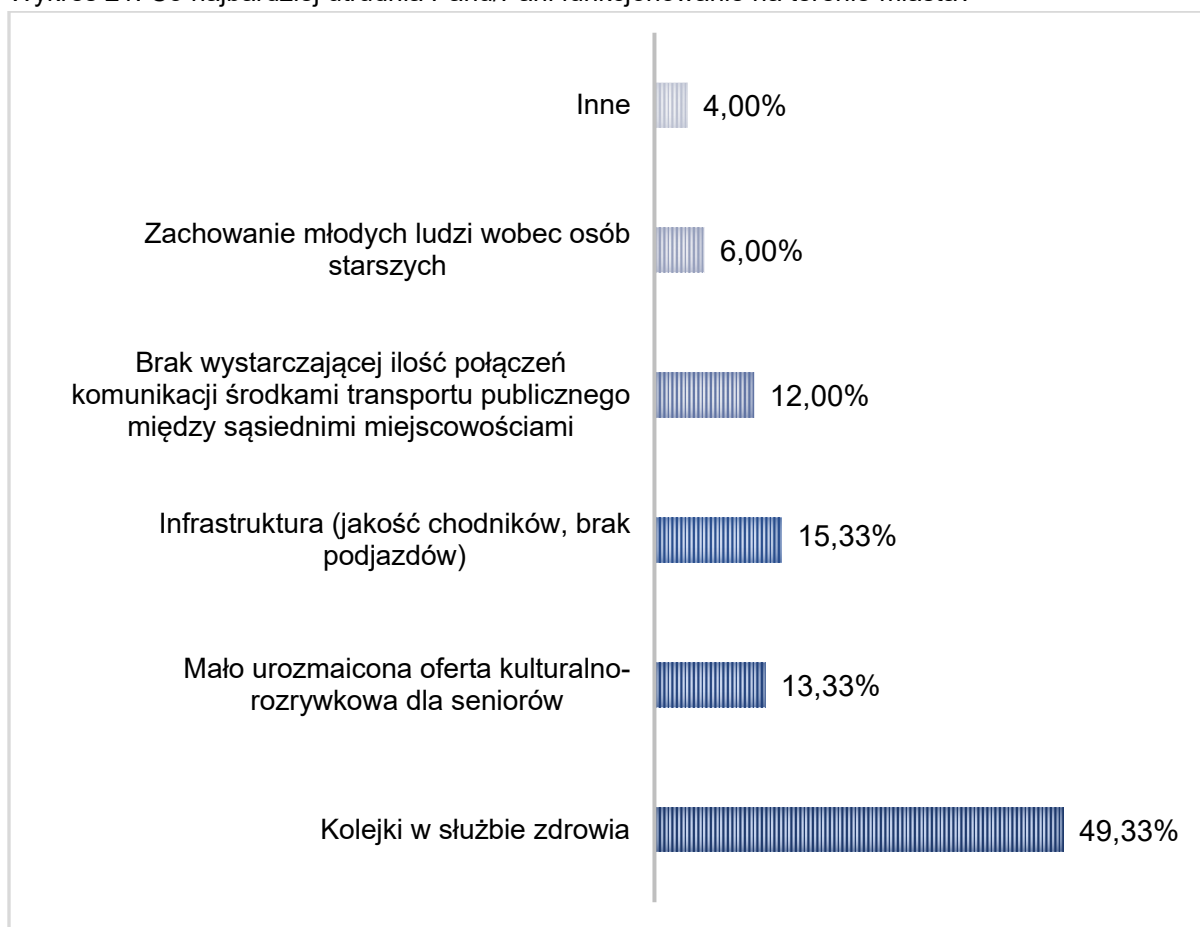

Według 40,00% badanych respondentów, Miasto Międzyrzec Podlaski dba o potrzeby seniorów. Z kolei, 28,00% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 32,00% nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

Idąc dalej, zapytano seniorów co najbardziej utrudnia im funkcjonowanie na terenie miasta. Największy odsetek tj. 49,33% wskazał na kolejki w służbie zdrowia. Następnie 15,33% wskazało na niedostosowaną infrastrukturę, w tym przede wszystkim złą

jakość chodników oraz brak podjazdów. Kolejno 13,33% wskazało na mało urozmaiconą ofertę kulturalno-rozrywkową dla seniorów, a 12,00% na brak wystarczającej ilości połączeń komunikacji środkami transportu publicznego między sąsiednimi miejscowościami. Z kolei, 6,00% wskazało na zachowanie młodych ludzi wobec osób starszych. Pozostałe 4,00% przyznało, że trudnością jest brak komunikacji miejskiej, brak transportu dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, brak ścieżek rowerowych oraz brak windy.

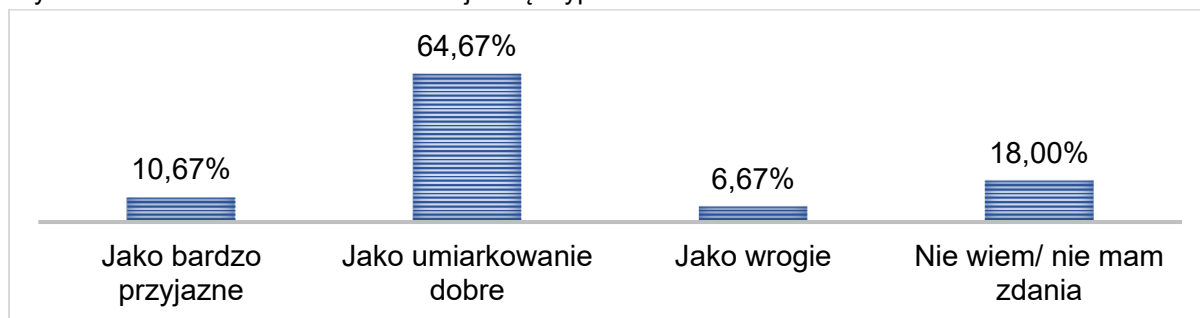
Wykres 21. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie miasta?

Idąc dalej, zdecydowana większość badanych nie dostrzega ułatwień dla seniorów na terenie miasta. Z kolei, kilka badanych seniorów wskazało, iż ważnym elementem dla nich jest działający na terenie miasta Uniwersytet Trzeciego Wieku. Jeden badany wskazał jako ułatwienie windę w przychodni zdrowia.

Zapytano również seniorów, jak oceniają relacje międzypokoleniowe. Największy odsetek tj. 64,67% ocenił je jako umiarkowanie dobre. Następnie 10,67% respondentów oceniło je jako przyjazne, a 6,67% jako wrogie. Pozostałe 18,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 22. Jak Pan/ Pani ocenia relacje międzypokoleniowe?

Idąc dalej, zapytano respondentów, czy znają instytucje, które pomagają osobom starszym. I tak, 49,33% przyznało, iż zna takie instytucje, a najczęściej wymienianą instytucją był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a kolejno Uniwersytet Trzeciego Wieku, Urząd Miasta, Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów, Szpital Powiatowy, Podlaskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych. Pozostałe 50,67% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Wśród działań, które powinny podjąć władze samorządowe, aby skutecznie wspierać osoby starsze znalazły się przede wszystkim działania polegające na polepszeniu komunikacji i transportu, jak również likwidacji barier architektonicznych. Wskazano również na konieczność utworzenia dziennego domu pobytu, klubu seniora, jak również wprowadzenia nowych form aktywności tj. kółek zainteresowań, sportowych oraz artystycznych, konkursów, organizację wycieczek tematycznych oraz na bezpłatny wstęp na basen, jak również bezpłatny dostęp do wydarzeń kulturalnych w kinie. Zwrócono również uwagę na konieczność poszerzenia oferty usług medycznych z możliwością dojazdu do osoby chorej, jak również wprowadzenie nieodpłatnych sąsiedzkich usług opiekuńczych. Wiele osób przyznało, iż koniecznym działaniem władz samorządowych powinno być zwiększone zainteresowanie potrzebami seniorów.

Następnie poproszono respondentów o ocenę funkcjonowania obszarów publicznych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski oraz dostosowania ich do potrzeb seniorów.

Ochrona zdrowia w ramach NFZ (np. dostępność i jakość opieki zdrowotnej, dostęp do specjalistów i rehabilitacji) 39,33% respondentów oceniło niedostatecznie, a 36,67% dostatecznie. Z kolei, 19,33% oceniło ją dobrze, a 2,67% bardzo dobrze. Pozostałe 2,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Ochronę zdrowia, w tym profilaktykę i edukację zdrowotną (np. programy badań przesiewowych, szczepień ochronnych) największy odsetek tj. 35,33% ocenił dostatecznie. Następnie 28,67% oceniło ten obszar niedostatecznie, a 26,67% dobrze oceniło ten obszar. Z kolei, 2,67% oceniło go bardzo dobrze, a pozostałe 6,67% nie wystawiło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Opieka społeczna (np. wsparcie dla seniorów i osób chorych, asystenci) została najczęściej oceniana jako dobra. Taką odpowiedź wskazało 27,33% badanych seniorów. Z kolei, 22,00% oceniło ją na poziomie dostatecznym, a 21,33% uznało, iż jest ona bardzo dobra. Następnie 15,33% oceniło niedostatecznie ten obszar, a pozostałe 14,00% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

Stałą ofertę kulturalną tj. kino, biblioteka, teatr badani respondenci oceniali najczęściej dostatecznie. Taką odpowiedź wskazało 30,00%. Następnie 26,67% oceniło ją dobrze, a 25,33% niedostatecznie. Z kolei, 0,67% oceniło tą kwestię bardzo dobrze, a pozostałe 17,33% nie odpowiedziało jednoznacznie.

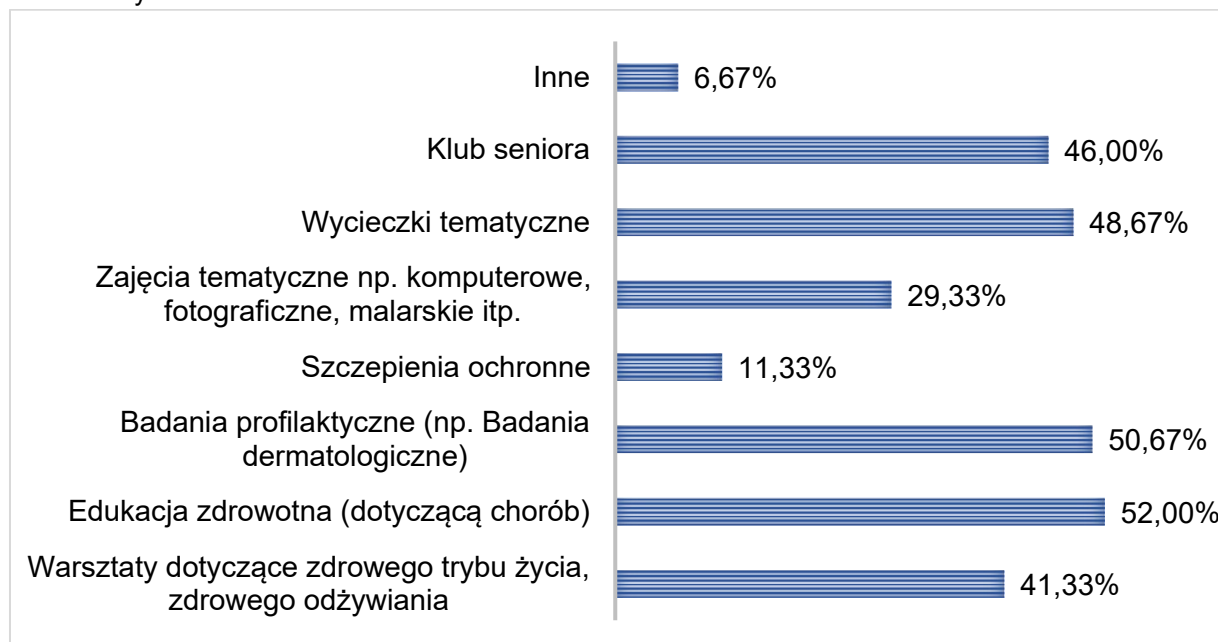
Idąc dalej, 41,33% badanych seniorów oceniło dostatecznie obszar rekreacji i aktywności ruchowej np. infrastruktura ruchowa, a 26,00% stwierdziło, iż obszar ten jest dobrze dostosowany do potrzeb osób starszych. Kolejno 7,33% oceniło go niedostatecznie. Z kolei, 2,67% oceniło go bardzo dobrze, a pozostałe 22,67% nie wiedziało jak ustosunkować się do tej kwestii.

Obszar możliwości rozwijania hobby i zainteresowań tematycznych największy odsetek tj. 33,33% ocenił na poziomie dostatecznym, a 22,00% na poziomie niedostatecznym. Następnie 16,67% oceniło ten obszar na poziomie dobrym. Z kolei,

1,33% uznało, iż możliwości rozwijania hobby i zainteresowań są bardzo dobre na terenie miasta. Pozostałe 26,67% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tej kwestii.

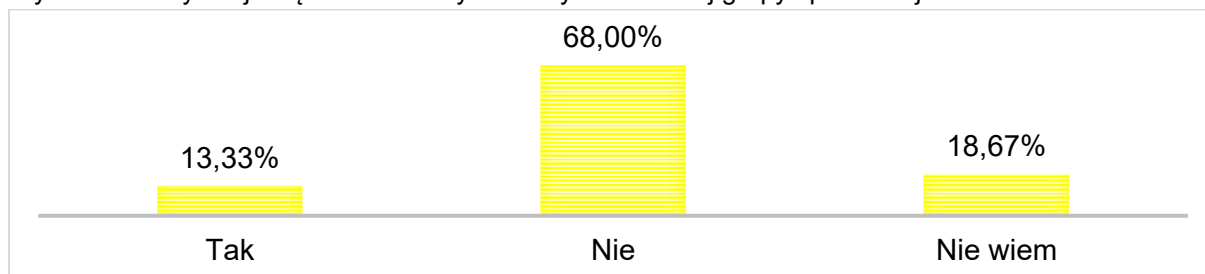
Kolejno poproszono badanych seniorów o wskazanie kilku aktywności, w których chcieliby uczestniczyć w przyszłości. Największy odsetek tj. 52,00% wskazał na edukację zdrowotną (dotyczącą chorób). Kolejno 50,67% zaznaczyło badania profilaktyczne. Idąc dalej, 48,67% wskazało na wycieczki tematyczne, a 46,00% chciałoby w przyszłości dołączyć do Klubu Seniora. Następnie 41,33% chciałoby uczestniczyć w warsztatach dotyczących zdrowego trybu życia i zdrowego odżywiania, a 29,33% potwierdziło chęć uczestnictwa w zajęciach tematycznych np. komputerowych, fotograficznych, malarskich. Kolejno 11,33% wskazało na szczepienia ochronne. Z kolei, 6,67% wskazało na inne aktywności, w tym m.in.: spotkania integracyjne dla seniorów, zajęcia fitness, imprezy taneczne oraz kursy tańca, gry planszowe, imprezy rekreacyjne, wycieczki krajoznawcze oraz naukę języka obcego. Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 23. Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć.

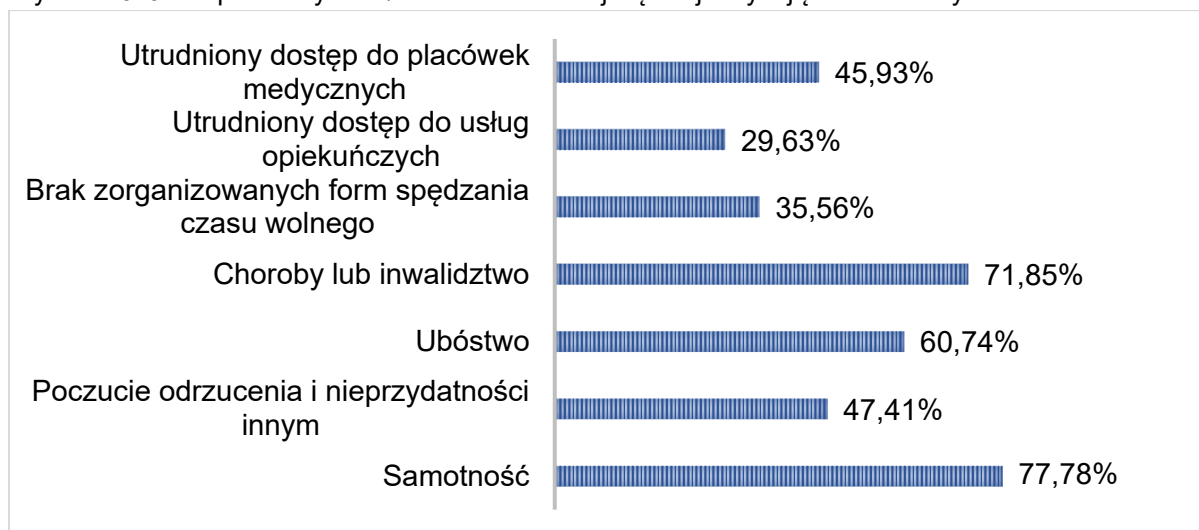
Na samym końcu zapytano seniorów z terenu Międzyrzecza Podlaskiego, czy czują się wykluczeni z lokalnej grupy społecznej. Zdecydowana większość tj. 68,00% zaprzeczyła. Z kolei, 13,33% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a pozostałe 18,67% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 24. Czy czuje się Pan/ Pani wykluczony/a z lokalnej grupy społecznej?

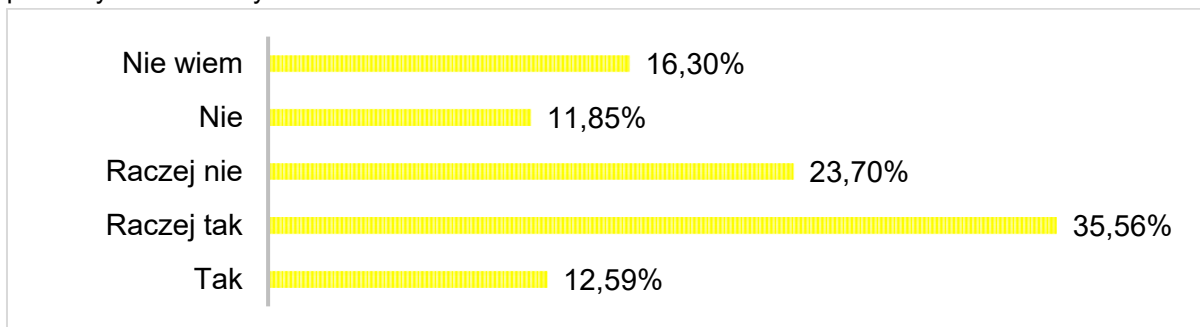
W trakcie ankietyzacji dorosłych mieszkańców z terenu miasta poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność (77,78%), choroby lub inwalidztwo (71,85%) oraz ubóstwo (60,74%). Zwrócono również uwagę na poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (47,41%), utrudniony dostęp do placówek medycznych (45,93%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (35,56%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (29,63%). Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 25. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie miasta?

Ponadto, łącznie 48,15% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski raczej uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, łącznie 35,55% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 16,30% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie.

Wykres 26. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

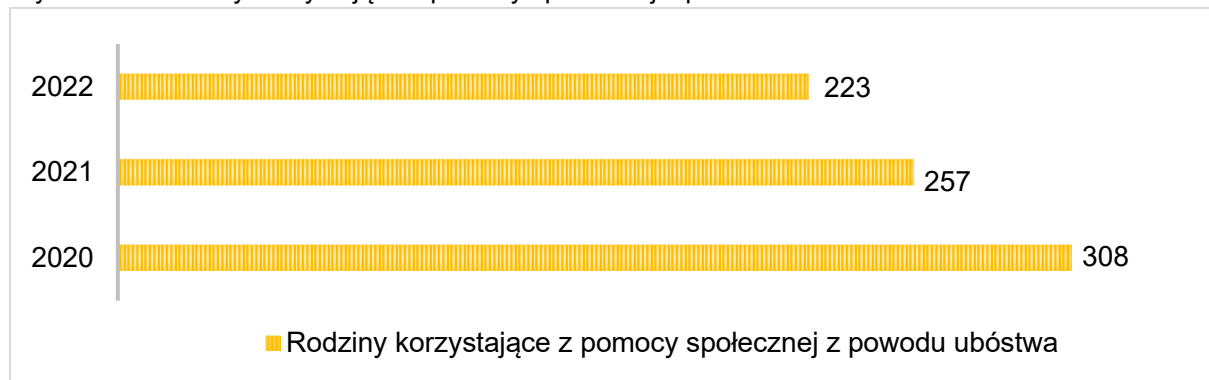
Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

W 2022 roku realizowano wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz kontynuowano Program Pomocy Żywnościowej POPŻ 2014-2020, we współpracy z Bankiem Żywności w Lublinie i OSP „Śródmieście” w Międzyrzecu Podlaskim. Ze świadczenia przyznanego w ramach programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” skorzystało 180 osób. Z Banku Żywności przywieziono 14289 kg żywności, z której skorzystało 675 osób, w tym 356 kobiet i 319 mężczyzn.

Zgodnie z danymi MOPS w Międzyrzecu Podlaskim, na przestrzeni lat 2020-2022 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa.

Wykres 27. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzecu Podlaskim

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu Międzyrzecza Podlaskiego zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest wielu uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 42,50% ankietowanych. Natomiast 17,50% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 40,00% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka¹¹.

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

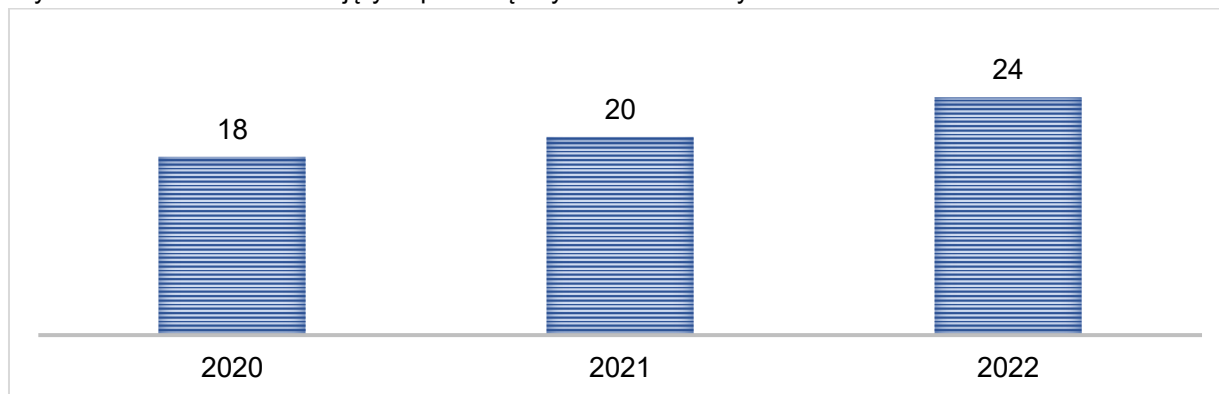
¹¹ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. Zadaniem asystentów jest wspieranie rodzin niezaradnych życiowo, dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, którym grozi zabranie dzieci. W 2022 roku w MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny.

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny. W 2022 roku z ich pomocy korzystały 24 rodziny.

Wykres 28. Liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny

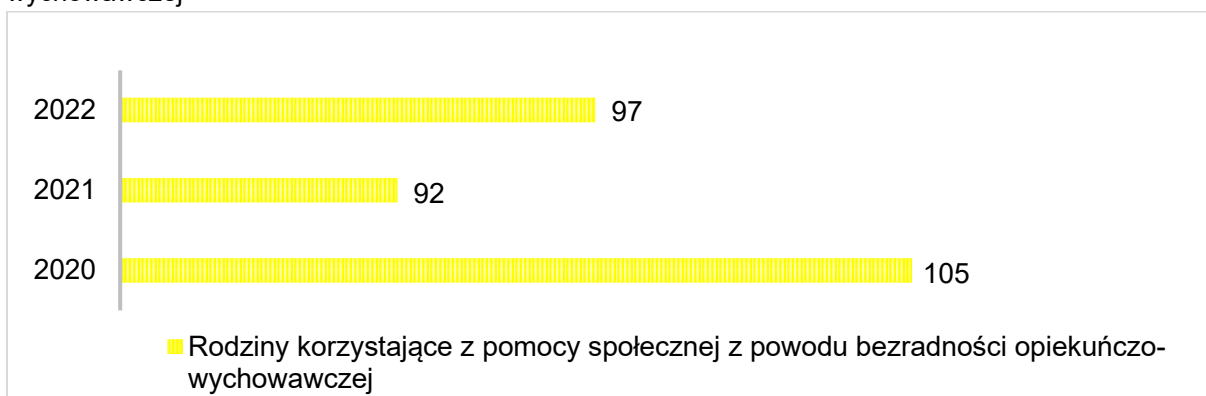

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2022 rok

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat. Rodzinną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo-wychowawcze. W 2022 roku 50 dzieci było umieszczonych w rodzinach zastępczych, natomiast 9 dzieci przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2021 roku jedno dziecko zostało zgłoszone do adopcji. Na przestrzeni lat 2020-2022 usamodzielniało się 15 dzieci z terenu miasta.

Analizując szczegółowe dane MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2021 roku była najniższa.

Wykres 29. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzecu Podlaskim

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników MOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno niepełna rodzina, uzależnienia, wielodzietność, niskie dochody, niepełnosprawność/długotrwała choroba, przemoc oraz ubóstwo. Pojawiła się również pojedyncza odpowiedź wskazująca na uzależnienie od social mediów.

Przemoc domowa

Pojęcie przemocy domowej jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa¹².

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Wszystkie powyższe formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają, a każda z nich powoduje określone szkody na zdrowiu fizycznym oraz psychicznym, wywołując cierpienie i krzywdy moralne u osób, które ich doznają. Stosowanie przemocy prowadzi w konsekwencji do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie drastyczne skutki zauważa się u dzieci, gdyż krzywdzenie może zaburzyć ich funkcjonowanie we wszystkich dziedzinach życia. Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

¹² Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz specjalistów działających w tej dziedzinie. Realizowane jest ono m.in. w ramach procedury „Niebieskiej Karty”. Celem procedury jest zatrzymanie przemocy domowej i uruchomienie zmiany zachowań pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa i przywrócenia godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie. Siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie mieści się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

Analizując dane można zauważyć, iż wzrosła liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego na przestrzeni lat 2020-2022. W 2020 roku liczba utworzonych Grup Roboczych, które po zmianie przepisów przekształciły się w grupy diagnostyczno-pomocowe była najwyższa.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2020-2022:

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2020: 4 posiedzenia,
- rok 2021: 4 posiedzenia,
- rok 2022: 4 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- rok 2020: 34 rodziny,
- rok 2021: 62 rodziny,
- rok 2022: 40 rodzin.

Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 34 grupy,
- rok 2021: 29 grup,
- rok 2022: 22 grupy.

Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 45 posiedzeń,
- rok 2021: 102 posiedzenia,
- rok 2022: 144 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 34 rodziny,
- rok 2021: 62 rodziny,
- rok 2022: 40 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych ogółem:

- rok 2020: 79 osób,
- rok 2021: 50 osób,
- rok 2022: 40 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 33 kobiety,
- rok 2021: 38 kobiet,
- rok 2022: 35 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 32 mężczyzn,
- rok 2021: 3 mężczyzn,
- rok 2022: 2 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 14 dzieci,
- rok 2021: 9 dzieci,
- rok 2022: 3 dzieci.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” była najwyższa w 2021 roku. Ponadto, w 2022 roku liczba zakończonych procedur była najwyższa.

Procedura „Niebieska Karta” w latach 2020-2022:

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A” wszczynających procedurę:

- rok 2020: 2 formularze,
- rok 2021: 1 formularz,
- rok 2022: 3 formularze.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 29 formularzy,
- rok 2021: 21 formularzy,
- rok 2022: 20 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- rok 2020: 25 formularzy,
- rok 2021: 21 formularzy,
- rok 2022: 14 formularzy.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- rok 2020: 34 rodziny,
- rok 2021: 62 rodziny,
- rok 2022: 40 rodziny.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- rok 2020: 34 rodziny,
- rok 2021: 31 rodzin,
- rok 2022: 26 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- rok 2020: 14 zakończonych procedur,
- rok 2021: 20 zakończonych procedur,
- rok 2022: 27 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej:

- rok 2020: 8 zakończonych procedur,
- rok 2021: 12 zakończonych procedur,
- rok 2022: 19 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- rok 2020: 6 zakończonych procedur,
- rok 2021: 8 zakończonych procedur,
- rok 2022: 8 zakończonych procedur.

W 2021 roku liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa była najwyższa. Najwięcej osób korzystało z poradnictwa psychologicznego, a kolejno z poradnictwa socjalnego.

Liczba osób dotkniętych przemocą domową (ogółem):

- rok 2020: 47 osób,
- rok 2021: 97 osób,
- rok 2022: 40 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa (ogółem):

- rok 2020: 29 osób,
- rok 2021: 64 osoby,
- rok 2022: 20 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego:

- rok 2020: 28 osób,
- rok 2021: 18 osób,
- rok 2022: 16 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego:

- rok 2020: 8 osób,
- rok 2021: 9 osób,
- rok 2022: 2 osoby.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- rok 2020: 27 osób,
- rok 2021: 27 osób,
- rok 2022: 1 osoba.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa zawodowego i rodzinnego:

- rok 2020: 0 osób,
- rok 2021: 10 osób,
- rok 2022: 0 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa pedagogicznego:

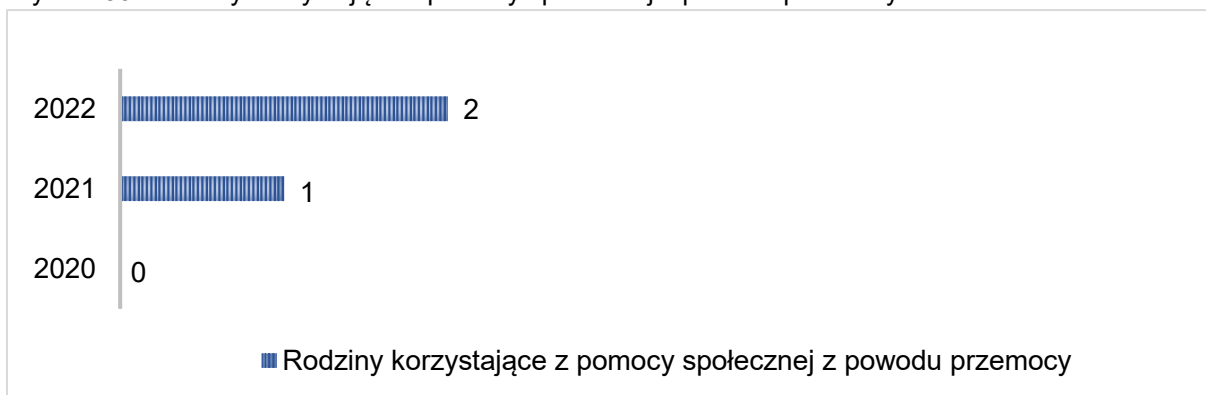
- rok 2020: 0 osób,
- rok 2021: 0 osób,
- rok 2022: 9 osób.

Tabela 22. Liczba przeszkolonych pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

Liczba przeszkolonych pracowników	
rok 2020	0 osób
rok 2021	8 osób
rok 2022	70 osób

Na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy.

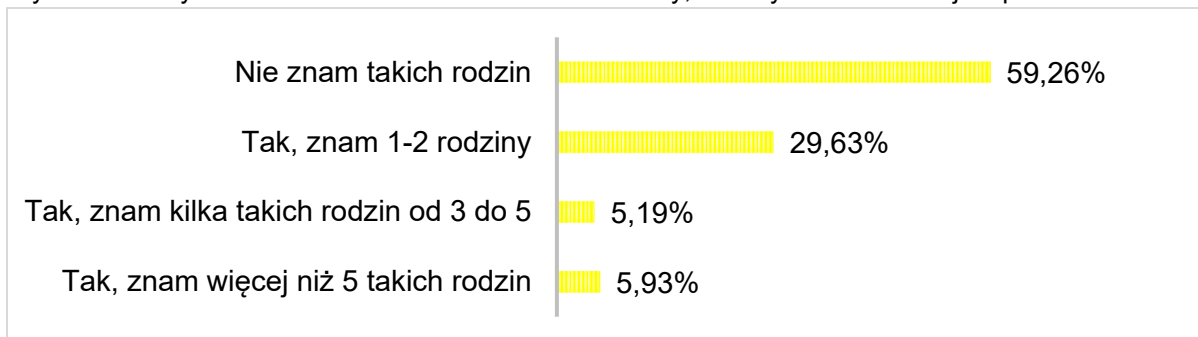
Wykres 30. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Międzyrzeczu Podlaskim

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, ogółem łącznie 40,74% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, w tym: 29,63% zna 1-2 takie rodziny, 5,19% od 3 do 5 takich rodzin, a 5,93% zna ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 59,26% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

Ponadto, 17,04% osobiście doświadczyło przemocy domowej, gdzie osobą stosującą przemoc był najczęściej ojciec, a kolejno mąż. Kilkunastu badanych mieszkańców nie wskazało osoby stosującej przemoc wobec nich.

Z pozyskanych danych wynika, iż 37,78% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Policja, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów

Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pozostałe 62,22% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Idąc dalej, 75,56% badanych mieszkańców przyznało, iż rodzic nie ma prawa stosować kar cielesnych wobec swoich dzieci. Z kolei, 14,07% przyznało, że rodzice mogą karać swoje dzieci, jeśli inne metody zawodzą. Według 1,48% rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 8,89% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tej kwestii.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy domowej, łącznie 59,16% udzieliło odpowiedzi twierdzącej, w tym: 50,83% zna kilku takich uczniów, a 8,33% wielu takich uczniów. Z kolei, 5,00% stwierdziło, że taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym. Pozostałe 35,83% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Jednak istnieją uczniowie, którzy zaprzeczyli. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. Ponadto, zdecydowana większość uczniów klas młodszych, jak i starszych uważa, iż rodzic nie ma prawa stosować kar cielesnych. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 12,93% uczniów klas piątych i szóstych oraz 11,95% uczniów klas siódmych i ósmych.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne

w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka¹³.

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 54,07% badanych rodziców przyznało, że rozmawia z dzieckiem na ten temat. Kolejno 33,72% odpowiedziało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania, a 10,47% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Z kolei, pozostałe 1,74% reaguje w inny sposób, w tym przede wszystkim łącząc wszystkie powyższe metody.

Następnie, zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar deklaracje najczęściej dotyczyły tego, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku (16,86%). Jeden badany rodzic przyznał, iż ma to miejsce codziennie.

Zdecydowana większość rodziców uczniów uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców (88,37%). Kolejno 5,81% stwierdziło, iż dziecko powinno czuć respekt przed rodzicem i tyle samo nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

W drodze badania okazało się również, że 56,40% ogółu badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 25,00% wyraziło zdanie przeciwne, a 18,60% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

¹³ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

Według 77,91% rodzice nie mają prawa stosować kar cielesnych wobec dzieci, gdy te w ich przekonaniu zasłużyły sobie na nie. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 5,23%, a pozostałe 16,86% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów pokazały, że 23,84% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 6,98% zna od 3 do 5 takich przypadków, a 5,81% wskazało na znajomość powyżej 5 takich rodzin. Pozostałe 63,37% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych.

Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	18,25%	27,43%
palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	12,93%	32,89%
zażywanie narkotyków	-	13,72%
zażywanie dopalaczy	-	3,98%

Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem badanych uczniów.

Tabela 24. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spożywanie alkoholu	40,68%	59,29%
palenie papierosów	63,50%	74,22%
zażywanie narkotyków	9,51%	27,43%
zażywanie dopalaczy	-	18,14%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli szkół. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem ten jest dość mocno rozpowszechniony wśród uczniów, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych oraz palenia papierosów i picia alkoholu.

Tabela 25. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
napoje energetyczne	
w mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	72,50%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	23,33%
w mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	4,17%
alkohol	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	36,67%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	55,00%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	8,33%
papierosy	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	43,33%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	51,67%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	5,00%
narkotyki	
według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	6,67%
w szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	42,50%
w naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	50,83%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość oceniła ją jako trudną lub nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Jednak 10,83% respondentów przyznało, iż uczniowie mają łatwy dostęp do alkoholu, gdyż proszą o zakup dorosłe osoby, a 7,50% uznało, iż uczniowie łatwo mogą zdobyć narkotyki od starszych znajomych.

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych. Ponadto, 65,83% nauczycieli nie posiada wiedzy na temat e-narkotyków.

Niepokojącym jest, że 88,33% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami.

Idąc dalej, według 58,33% szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego. W opinii 67,50% nauczycieli oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Ponadto, 53,33% nauczycieli było zdania, iż szkoły nie dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji¹⁴.

¹⁴ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 66,28% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Następnie 31,40% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Pozostałe 2,33% tj. czworo rodziców przyznało, iż nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Idąc dalej, 39,53% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 58,72% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 1,74% przyznało, iż ich dzieci nigdy nie rozmawiają o swoich problemach.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, zdaniem 83,14% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 16,86% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były problemy z rówieśnikami oraz problemy z nauką. Co więcej, 25,58% badanych rodziców przyznało, iż pandemia wpłynęła niekorzystnie na ich relacje z dziećmi.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 38,95% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, a 14,53% przyznało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu. Z kolei, 2,91% przyznało, iż takie sytuacje mają miejsce często. Pozostałe 43,60% zadeklarowało, że ich dzieci nigdy nie zachowują się agresywnie.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują

używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (79,07%). Z kolei, 15,12% przyznało, iż podejrzewa, że jego dziecko pali. Pozostałe 5,81% respondentów przyznało, iż nie wie czy taka sytuacja miała miejsce.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe swojego dziecka, 86,63% respondentów zaprzeczyło by taka sytuacja miała miejsce. Z kolei, 8,14% rodziców przyznało, iż taka sytuacja miała miejsce 1-2 razy, 2,33% zaznaczyło, iż miało to miejsce kilka razy, a 0,58% przyznało, iż taka sytuacja miała miejsce wielokrotnie. Pozostałe 2,33% przyznało, iż nie wie czy taka sytuacja miała miejsce.

Ponadto prawie wszyscy rodzice tj. 91,86% zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających - narkotyków lub dopalaczy.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 78,49% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 21,51% tj. 37 osób przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Ponadto, 62,21% badanych rodziców przyznało, iż wie dokładnie co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania. Kolejno 35,47% przyznało, iż posiada tylko część wiedzy w tej kwestii, a pozostałe 2,33% zaprzeczyło posiadaniu wiedzy w tym zakresie. Co więcej, 70,93% badanych rodziców nie posiada wiedzy na temat e-narkotyków.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 23,26% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 17,44% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 59,30% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Idąc dalej, 48,84% rozmawia z dziećmi rzadko na temat substancji psychoaktywnych. Z kolei, 42,44% robi to często, a pozostałe 8,72% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 34,30% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 26,74% miało odmienne zdanie. Pozostałe 38,95% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Według 38,37% badanych rodziców oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole jest wystarczająca. Z kolei, 34,88% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 26,74% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto, 61,05% respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 38,95% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali na organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów. Następnie na organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Kolejno zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Wielu rodziców zaproponowało również inne działania, które należy według nich przeprowadzić. Wśród nich znalazło się przede wszystkim organizowanie spotkań z osobami, które wyszły z nałogu.

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 32,32% uczniów klas piątych i szóstych oraz 30,53% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Ponadto 29,66% klas młodszych oraz 23,45% klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi badani odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Uczniowie zazwyczaj obserwują zjawiska przemocy od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu. Wielu uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również wielu uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 26. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotkanie przejawów przemocy poza szkołą	26,62%	28,32%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	20,91%	19,47%

Bycie osobą doznającą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga).

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 56,27% uczniów klasy piątej i szóstej oraz 55,31% uczniów klas starszych.

Uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele szkół z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski potwierdzili występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów, jednak jak stwierdziła większość z nich tj. 59,17% są to nieliczne przypadki. Następnie 30,83% nauczycieli spotykało się wiele razy z taką sytuacją. Z kolei, 5,00% przyznało, że zjawisko to nie występuje w ich środowisku szkolnym i tyle samo nie miało zdania w tym temacie.

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych - choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów. Z pozyskanych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych uczniów poszczególnych klas wie, czym jest cyberprzemoc. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 27. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
doświadczenie cyberprzemocy	43,35%	54,42%
stosowanie cyberprzemocy	18,25%	17,26%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest niepokojący, gdyż 87,07% uczniów klas piątych i szóstych oraz 85,84% uczniów klas siódmych i ósmych nie zna ani jednej takiej organizacji.

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że prawie wszyscy z nich mają świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy.

Zapytano również ankietowanych, czy znają przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swoich dzieci. I tak, 61,05% respondentów odpowiedziało, że

nie zna takich przypadków. Kolejno 26,74% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka. Pozostałe 12,21% przyznało, że ich dziecko osobiście doświadczyło tego rodzaju przemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski, obejmuje lata 2017-2022. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim, Policję, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od marca do kwietnia 2023 roku.

Z danych przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim wynika, iż na przestrzeni lat 2020-2022 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, jednakże zmalała liczba rodzin korzystających długotrwale z pomocy społecznej. Obserwowana systematycznie spadająca liczba osób długotrwale korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej, może świadczyć o poprawie, sytuacji materialno-bytowej rodzin z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski.

Przeprowadzona w oparciu o dane z MOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2022 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z długotrwałą lub ciężką chorobą, a kolejno z ubóstwem, bezrobociem, a także niepełnosprawnością.

Na przestrzeni lat 2017-2021 można zauważyć, iż ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Międzyrzec Podlaskim zmalała o 17,56%. Szczególnie zauważalny jest spadek zarejestrowanych osób długotrwale bezrobotnych. Bezrobocie rejestrowane w Międzyrzec Podlaskim wynosiło w 2021 roku 10,3% (10,8% wśród kobiet i 9,8% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy

bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubelskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Na przestrzeni lat 2017-2021 wzrosła ogólna liczba osób pracujących o 15,81%. W 2021 roku na terenie Międzyrzecza Podlaskiego na 1000 mieszkańców pracowało 277 osób. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa lubelskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski.

Jak wynika z raportu GUS, zaistniała w marcu 2020 r. sytuacja epidemiczna wpłynęła na ograniczenie działalności podmiotów gospodarki narodowej w dotychczasowej postaci. Przejawiało się to z jednej strony likwidacją miejsc pracy, a z drugiej – otwarciem się pracodawców na formy zatrudnienia pozwalające na zachowanie dystansu społecznego.

Zmiany, które wywołała pandemia są dalej odczuwalne po stronie pracowników, jak i pracodawców w całym kraju. Obecna sytuacja na rynku pracy dynamicznie się zmienia. Wiąże się to ze szczególną potrzebą monitorowania działań w zakresie zjawisk zachodzących na rynku pracy, a w szczególności prowadzenia analiz związanych z bezrobociem i prognozowaniem lokalnej sytuacji na rynku pracy.

Struktura wiekowa mieszkańców z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski wyraźnie wskazuje na cechy społeczeństwa starzejącego się. Niekorzystne perspektywy związane z migracjami - zwłaszcza ludzi młodych, jak również niekorzystne zmiany w obszarze wartości rodzinnych, co skutkuje niejednokrotnie rozpadem rodziny często wielopokoleniowej. Obserwowane zmiany mają również związek ze zmieniającą się strukturą i funkcjami rodziny. Rodziny, coraz częściej nie są w stanie tak jak do tej pory, zapewnić wystarczającej i odpowiedniej do potrzeb opieki seniorom czy przewlekle chorym członkom rodziny, w miejscu zamieszkania. Podsumowując, należy się spodziewać, że w obliczu zmian demograficznych, polityka społeczna będzie musiała sprostać licznym wyzwaniom, w tym przede wszystkim należy zwiększyć środki finansowe na zapewnienie usług opiekuńczych świadczonych dla osób starszych, niepełnosprawnych lub z zaburzeniami psychicznymi, w miejscu ich

zamieszkania oraz środków na finansowanie pobytu osób starszych w domach pomocy społecznej.

Ponadto, zarówno pracownicy MOPS oraz ankietowani mieszkańcy dostrzegają wiele problemów z którymi mierzą się w lokalnej społeczności seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: samotność, ubóstwo, bariery architektoniczne, izolacja, choroby lub inwalidztwo, bezrobocie oraz utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym do rehabilitacji.

W wyniku ankietyzacji seniorów dowiedziano się, iż istnieje wiele istotnych kwestii, które należałoby zmienić bądź poprawić w kolejnych latach w celu polepszenia warunków funkcjonowania osób starszych na terenie miasta. Wśród działań, które powinny podjąć władze samorządowe, aby skutecznie wspierać osoby starsze znalazły się przede wszystkim działania polegające na polepszeniu komunikacji i transportu, jak również likwidacji barier architektonicznych. Seniorzy są raczej zadowoleni z ogólnych warunków życia w mieście, jednak istnieje grupa osób, która miała odmienne zdanie w tej kwestii. Wskazano również na konieczność utworzenia dziennego domu pobytu, klubu seniora, jak również wprowadzenia nowych form aktywności tj. kółek zainteresowań. Badani seniorzy przyznali, iż największym problemem dla nich jest utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji). Ponadto, wielu badanych przyznało, iż czuje się wykluczonych z lokalnej grupy społecznej.

Na terenie miasta Międzyrzec Podlaski od wielu lat liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne utrzymuje się na zbliżonym poziomie, natomiast liczba mieszkań w zasobie gminy ulega nieznacznemu zmniejszeniu. Dysponowanie własnym lokalem mieszkalnym ma ogromny wpływ na jakość i stabilność funkcjonowania rodziny w społeczności lokalnej. Niskie dochody uzyskiwane przez znaczną część mieszkańców miasta lub niezaradność życiowa, rodzą potrzebę wsparcia ich funkcjonowania w postaci możliwości zapewnienia tanich mieszkań.

Istniejące zasoby pomocy społecznej, w zderzeniu z różnorodnością potrzeb, jak również problemów społecznych oraz możliwościami finansowymi miasta, wskazują

na potrzebę podejmowania współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zadania stawiane przed samorządem lokalnym w zakresie polityki społecznej rodzą konieczność poszukiwania partnerów do ich sprawnej realizacji. Zaleca się więc promocję i rozwój działalności organizacji pozarządowych na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski.

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Jego ważność została oceniona na poziomie 4,12. Dla 53,33% badanych jest to problem zauważalny na terenie miasta, a dla 37,04% jest to problem bardzo powszechny. Pozostałe 9,63% uważa, że są to nieliczne przypadki. Ponadto, wielu uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych przyznało, iż miało już kontakt z alkoholem. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu.

Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie Międzyrzec Podlaskiego okazał się problem przemocy oraz problem ubóstwa. Mieszkańcy mieli również możliwość wskazania innych najistotniejszych problemów w ich otoczeniu. Wśród nich znalazły się m.in.: bariery architektoniczne, brak kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz niewydolność wychowawcza, brak miejsc w przedszkolu i żłobku, brak miejsc pracy, kradzieże, napływ imigrantów, rozwody, dewastacja i zaśmiecanie miasta, ograniczenia komunikacyjne, przemoc wśród dzieci oraz znieczulica społeczna.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wśród mieszkańców wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 48,89% badanych mieszkańców. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (76,30%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (90,37%). Ponadto, zauważono również problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede

wszystkim: uzależnienie od telefonu, Internetu oraz gier komputerowych. Zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej wszelkich uzależnień.

Na terenie miasta zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 40,74% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 17,04% osobiście doświadczyło przemocy. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Ponadto, mieszkańcy wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży najczęściej wskazywali na uzależnienie od Internetu, bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, zaniedbanie wychowawcze, demoralizację oraz używanie substancji psychoaktywnych.

Ponadto, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę w zakresie sportu i rekreacji oraz ofertę edukacyjną na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski, natomiast najbardziej niezadowoleni są z oferty opieki zdrowotnej, a kolejno z działań podejmowanych w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Pozytywnym jest, iż zdecydowana większość mieszkańców pozytywnie oceniła warunki życia na terenie Miasta Międzyrzec Podlaski. Znalazła się jednak grupa, która wyraziła zdanie przeciwne w tej kwestii.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Miasta Międzyrzec Podlaski oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwoju;
- szans (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w Międzyrzec Podlaskim;
- zagrożeń (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej Miasta Międzyrzec Podlaski oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanego kierunku rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu miasta, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla Miasta Międzyrzec Podlaski uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz przemocy domowej,

- rynek pracy,
- edukacja,
- problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA	
Mocne strony	
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej – działalność 5 placówek medycznych oraz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej. • Działalność 10 aptek ogólnodostępnych, 7 gabinetów stomatologicznych, 2 prywatnych zakładów rehabilitacji i fizykoterapii oraz kilku punktów świadczących usługi w zakresie rehabilitacji. • Funkcjonowanie Powiatowego Ośrodka Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie miasta. 	
Słabe strony	
<ul style="list-style-type: none"> • Niedostatecznie oceniana przez mieszkańców oferta miasta w zakresie opieki zdrowotnej. • Długie kolejki do lekarzy oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, jak również rehabilitacji. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia. 	
Szanse	
<ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia. 	
Zagrożenia	
<ul style="list-style-type: none"> • Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę. • Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia. 	

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Sprawna współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę MOPS, w tym podmiotów ekonomii społecznej.
- Zaangażowanie pracowników MOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych.
- Funkcjonowanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny oraz Karty Rodziny 3+ .
- Wsparcie rodzin przez asystentów rodziny.
- Funkcjonowanie wieloletniego programu w zakresie dożywiania „Posiłki w szkole i w domu” na lata 2019-2023 oraz Programu Pomocy Żywnościowej POPŻ 2014-2020, we współpracy z Bankiem Żywności w Lublinie i OSP „Śródmieście” w Międzyrzeczu Podlaskim.
- Działalność świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.
- Działalność Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta w Chełmie działającego na rzecz osób bezdomnych z terenu miasta.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Słabe strony

- Nowe zadania ustawowe nakładane na MOPS.
- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Malejąca liczba rodzin długotrwale korzystających z pomocy MOPS.
- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAVIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY

Mocne strony

- Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Działalność Punktu Interwencyjno-Konsultacyjnego.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Funkcjonowanie Niepublicznego Zakład Opieki Zdrowotnej „PSYCHE”, Klubu Abstynenta „Oaza Spokoju”, Grupy AA (Anonimowych Alkoholików), Grupy AL-ANON (dorosłe osoby współuzależnione) oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 80,74% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (57,04% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (34,96% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie problemu narkomanii.

- Występowanie problemu przemocy domowej (40,74% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc).
- Doświadczenie przemocy domowej (17,04% badanych mieszkańców przyznało, iż było osobami doznającymi przemocy domowej).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej.
- Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od telefonu i Internetu.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmocniony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej.
- Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Spadek bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Wzrost liczby osób pracujących na terenie miasta.
- Tranzytowy charakter miasta.
- Tworzenie nowych terenów inwestycyjnych.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej).
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie miasta.

Zagrożenia

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wysokie koszty pracodawców, a co za tym idzie wzrost osób bezrobotnych.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Brak perspektyw zawodowych szczególnie dla ludzi młodych.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek przedszkolnych i szkolnych.
- Funkcjonowanie Żłobka Miejskiego w Międzyrzecu Podlaskim.
- Funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego.
- Funkcjonowanie trzech szkół ponadpodstawowych na terenie miasta.
- Funkcjonowanie Państwowej Szkoły Muzycznej I Stopnia.
- Działalność Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Międzyrzecu Podlaskim.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna.
- Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna.
- Odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów.
- Dobrze rozwinięta baza sportowa oraz liczne imprezy kulturalne i sportowe.

Słabe strony

- Niewystarczająco oceniana przez badanych mieszkańców oferta opieki nad dziećmi do lat 3.
- Ograniczona ilość miejsc w placówce świadczącej opiekę dla dzieci do lat 3.
- Niedostatecznie oceniane działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
- Niedostatecznie oceniana oferta kulturalna w mieście.
- Ograniczona oferta zajęć dodatkowych w szkole, w tym zajęć z języków obcych.
- Ograniczona ilość miejsc w świetlicach szkolnych.

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany kolejną koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników MOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością oraz długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Funkcjonowanie Rady Seniorów oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku.
- Działalność Spółdzielni Socjalnej „Hortus”.
- Funkcjonowanie Programu: „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, „Opieka 75+” oraz lokalnego programu osłonowego dla osób w wieku 60+.
- Funkcjonowanie mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnościami.
- Funkcjonowanie projektu socjalnego pod nazwą „Pacuszka od serduszka”.
- Działalność Podlaskiego Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych w Międzyrzeczu Podlaskim - Warsztat Terapii Zajęciowej.
- Działalność Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Zrozumieć ich Świat” oraz Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów - Oddział w Międzyrzeczu Podlaskim.
- Dobrze oceniane przez badanych mieszkańców działania na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami.

Słabe strony

- Brak Klubu Seniora na terenie miasta.
- Istniejące bariery architektoniczne oraz komunikacyjne.
- Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja.
- Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy.
- Niewystarczająca ilość środków finansowych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych.

<ul style="list-style-type: none"> • Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego. • Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.
Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Likwidowanie barier architektonicznych. • Tworzenie placówek wsparcia dla seniorów m.in. Klub Seniora. • Organizowanie grup wsparcia dla seniorów, wolontariatu (m.in. pomoc w czynnościach dnia codziennego). • Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych. • Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami. • Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne. • Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. • Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa. • Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością. • Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami. • Izolacja i brak akceptacji osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu Miasta Międzyrzec Podlaski wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań w zakresie ochrony zdrowia (35,56%) oraz zapewnienia opieki w żłobkach (33,33%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na wsparcie osób starszych oraz przeciwdziałanie alkoholizmowi (wskazane po równo przez 25,19%), pomoc osobom

z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (wskazane po równo przez 20,74%) oraz przeciwdziałanie ubóstwu (20,00%).

Tabela 28. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie miasta bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

35,56%	ochrona zdrowia
33,33%	zapewnienie opieki w żłobkach
25,19%	przeciwdziałanie alkoholizmowi wsparcie osób starszych
20,74%	pomoc osobom z niepełnosprawnościami zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
20,00%	przeciwdziałanie ubóstwu
19,26%	ograniczenie bezrobocia
15,56%	przeciwdziałanie narkomanii
14,81%	przeciwdziałanie przemocy domowej i ochrona osób doznających przemocy domowej
12,59%	zapewnienie opieki przedszkolnej
8,89%	zapobieganie bezdomności
6,67%	wsparcie rodzin wielodzietnych
5,93%	ochrona macierzyństwa
3,70%	inny obszar: pomoc asystentów rodziny zapewnienie dostępności komunikacyjnej obszar kultury w mieście

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizację działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Miasta Międzyrzec Podlaski została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Miasto Międzyrzec Podlaski w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego oraz wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości. Misja określona została w następujący sposób:

Misją Miasta Międzyrzec Podlaski jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego, dążenie do integracji społecznej oraz tworzenie równych szans rozwoju społecznego wszystkim mieszkańcom.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest, bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto, realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2022 rok, natomiast na wartość docelową 2029 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz zapewnienie pomocy;
- 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny;
- 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- 1.1.4 Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem;

1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.2.1 Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- 1.2.2 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- 1.2.3 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, poprzez zapewnienie miejsc w placówkach przedszkolnych i szkolnych;
- 1.3.2 Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- 1.3.3 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- 1.3.4 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- 1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępności do usług specjalistycznych;
- 1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psychologowie i terapeuci, organizacje pozarządowe

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu miasta przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym MOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba publicznych placówek oświatowych na terenie miasta;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;

- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;
- Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;
- Liczba placówek służby zdrowia na terenie miasta;
- Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS	MOPS	688 rodzin	spadek
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	MOPS	97 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	MOPS	24 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	MOPS	118 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z sytemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	MOPS	PS - 688 ŚR - 650 FA - 95	spadek
Liczba dzieci z terenu miasta przebywających w rodzinach zastępczych	MOPS, PCPR	50 dzieci	spadek
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym MOPS udzielił pomocy finansowej	MOPS	85 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	UM, MOPS	1 085 rodzin	wzrost
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego	MOPS	65 osób	wzrost
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UM, MOPS, placówki oświatowe, Miejski Ośrodek Kultury	65 inicjatyw	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba publicznych placówek oświatowych na terenie miasta	UM	9 placówek	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe	UM, MOPS	96 osób	wzrost

Liczba inwestycji na rzecz szkół	UM	3 inwestycje	1 w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	157 dzieci	działania ciągłe w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	276 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	UM, MOPS, ośrodki zdrowia z terenu miasta	1 przedsięwzięcie	wzrost
Liczba placówek służby zdrowia na terenie miasta	UM, MOPS	6 placówek	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego	UM, MOPS, ośrodki zdrowia z terenu miasta	2 kampanie	1 kampania na 3 lata w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- 2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej MOPS;
- 2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- 2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach;
- 2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- 2.1.6 Pomoc osobom dotkniętym problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- 2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;
- 2.2.3 Objęcie pomocą MOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;
- 2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- 2.2.5 Organizacja opieki nad dziećmi do lat 3 w publicznych placówkach umożliwiająca szczególnie osobom samotnie wychowującym dzieci podjęcie zatrudnienia;
- 2.2.6 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- 2.2.7 Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;

2.2.8 Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.3.1 Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc;

2.3.2 Wsparcie materialne osób bezdomnych;

2.3.3 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Białej Podlaskiej, Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- Liczba organizacji działających terenu miasta na rzecz osób ubogich;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat;
- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba kursów, szkoleń oraz warsztatów aktywizujących zwiększających kwalifikacje dla osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	MOPS	223 rodziny	spadek
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	MOPS	138 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji działających terenu miasta na rzecz osób ubogich	UM	3 organizacje	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	MOPS	149 dzieci	wzrost
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	UM, MOPS	83 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	MOPS	180 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezrobotnych	GUS	690 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	387 osób	spadek
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	MOPS	205 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	PUP, MOPS	2 inicjatywy z PUP	uzależnione od środków zewnętrznych

Liczba miejsc dostępnych w publicznych placówkach sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat	UM	36 miejsc	wzrost
Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	MOPS, PUP	4 działania	działanie ciągłe w okresie trwania Strategii
Liczba kursów, szkoleń oraz warsztatów aktywizujących zwiększających kwalifikacje dla osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo	PUP	31 działań	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).	PUP	162 osoby	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych	MOPS	2 działania	wzrost
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	MOPS	18 osób	spadek
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	MOPS	7 osób	spadek

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu wszelkich uzależnień;
- 3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;
- 3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym od alkoholu/narkotyków oraz osobom współuzależnionym;
- 3.1.4 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;
- 3.1.5 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (MKRPA);
- 3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- 3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- 3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- 3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;
- 3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie miasta;
- 3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);
- 3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy;

- 3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej oraz edukacyjnej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;
- 3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową;
- 3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- 3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągle realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komisariat Policji w Międzyrzeczu Podlaskim, placówki oświatowe, psychologzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym diagnoza wszelkich uzależnień;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba dystrybuowanych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Interwencyjno-Konsultacyjnym;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;

- Liczba organizacji pozarządowych z terenu miasta, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku;
- Liczba dzieci doznających przemocy domowej;
- Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym diagnoza wszelkich uzależnień	MOPS	0 raportów	1 raport w okresie trwania Strategii w 2026 roku
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	MOPS	20 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dystrybuowanych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	MOPS, MKRPA	3 pakiety	min. 1 pakiet na rok w okresie trwania Strategii
Liczba rodzin korzystających z pomocy w Punkcie Interwencyjno-Konsultacyjnym	MKRPA	74 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	MKRPA	43 wnioski	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	MKRPA	74 rozmowy	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji pozarządowych z terenu miasta, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień	UM	7 organizacji	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień	MKRPA, MOPS	2 szkolenia	min. 1 na rok w okresie trwania Strategii
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	MKRPA	61 kontroli	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	MKRPA, MOPS, placówki oświatowe	2 kampanie oraz 40 przedsięwzięć w szkołach w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	min. 1 przedsięwzięcie na rok w okresie trwania Strategii
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	MKRPA, MOPS, placówki oświatowe	5 programów	min. 1 na rok w okresie trwania Strategii w wybranej szkole/szkołach
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy	MOPS, MKRPA	0 raportów	1 diagnoza w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy	MOPS	2 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	MOPS, MKRPA, Policja	26 rodzin	spadek

Liczba dzieci doznających przemocy domowej	MOPS, ZI	5 dzieci	spadek
Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej	MOPS, MKRPA, ZI, Policja	5 pakietów	min. 1 pakiet na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	MOPS, ZI	0 osób	wzrost
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	MOPS, ZI, placówki oświatowe	1 kampania	min. 1 kampania na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	MOPS, ZI, placówki oświatowe	6 szkoleń	min. 1 szkolenie na rok w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb tych osób;
- 4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez MOPS;
- 4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym usług asystentów osób niepełnosprawnych;
- 4.1.4 Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.5 Tworzenie nowych miejsc opieki i wsparcia w systemie dziennym i całodobowym dla osób niesamodzielnych;
- 4.1.6 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- 4.1.7 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- 4.1.8 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.9 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- 4.1.10 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;
- 4.1.11 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- 4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- 4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON);

4.2.3 Podejmowanie działań ukierunkowanych na tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2023-2029

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzeczu Podlaskim, Powiatowy Urząd Pracy w Białej Podlaskiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białej Podlaskiej, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie miasta;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba rodzin biorących udział w programie „Opieka wychnieniowa”;
- Liczba osób biorących udział w programie „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”;
- Liczba nowoutworzonych miejsc opieki i wsparcia dla osób niesamodzielných;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;
- Liczba organizacji pozarządowych z terenu miasta działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;

- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach;
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa	Wartość docelowa
		2022 rok	2029 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie miasta	MOPS	0 diagnoz	1 w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	MOPS	195 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	MOPS	247 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	MOPS	92 osoby	wzrost
Liczba rodzin biorących udział w programie „Opieka wytchnieniowa”	MOPS, PCPR	13 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób biorących udział w programie „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”	MOPS	65 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba nowoutworzonych miejsc opieki i wsparcia dla osób niesamodzielnych	UM, MOPS	5 miejsc	wzrost
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UM, MOPS, placówki oświatowe, Miejski Ośrodek Kultury	1 kampania	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UM, MOPS	1 inwestycja	min. 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Liczba organizacji pozarządowych z terenu miasta działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UM	3 organizacje	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UM, MOPS	31 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form	UM, MOPS,	7 działań	wzrost

spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	Miejski Ośrodek Kultury		
Liczba wolontariuszy	MOPS	0 osób	wzrost
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	0 osób	wzrost
Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami	UM, MOPS, PUP	0 miejsc	wzrost

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności miasta jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizację jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześnie działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki,
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń,
- ocena ryzyka oraz zagrożenia,
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia,
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 29. Analiza ryzyka dla Miasta Międzyrzec Podlaski

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	niski
prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	średni
społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu miasta w działania w ramach programów zmierzających do	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski
finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	średni

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jej finansowanie.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji, w tym: Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, szkoły i przedszkola, Miejski Ośrodek Kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu samorządowego, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzą będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu Miasta Międzyrzec Podlaski,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Tabela 30. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2023 rok	12 520 000 zł
2024 rok	13 146 000 zł
2025 rok	13 803 000 zł

2026 rok	14 490 000 zł
2027 rok	15 214 000 zł
2028 rok	15 974 000 zł
2029 rok	16 772 000 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie podczas monitoringu w oparciu o dostępne środki budżetu Miasta Międzyrzec Podlaski oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto, w 2026 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Miasta Międzyrzec Podlaski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim, Powiatowy Urząd Pracy w Białej Podlaskiej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 jest dokumentem, który powinien integrować działania podejmowane przez lokalne instytucje. Jego wdrożenie wymaga więc zainteresowania i zaangażowania nie tylko ze strony władz samorządowych, ale też poszczególnych jednostek, organizacji, jak również wszystkich mieszkańców.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim przy współpracy ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi Miasta Międzyrzec Podlaski.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miasta Międzyrzec Podlaski.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Burmistrza lub Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzec Podlaskim. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie miasta organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej dla Miasta Międzyrzec Podlaski,
- Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;

- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Międzyrzec Podlaski;
- Program Współpracy Miasta Międzyrzec Podlaski z Organizacjami Pozarządowymi.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia miasta i jego mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Dokument Strategii po zakończeniu prac został poddany konsultacjom społecznym. Konsultacje społeczne są procesem współpracy ze społecznością lokalną, który ma prowadzić do podejmowania decyzji dotyczących rozwoju społecznego. Konsultacje to jedna z form partycypacji społecznej, która zapewnia mieszkańcom danej społeczności lokalnej udział w wyrażeniu swoich opinii, postulatów, proponowania zmian np. w procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Międzyrzecu Podlaskim.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029, dostępny będzie na stronie internetowej:

- **Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Międzyrzec Podlaski**

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronie internetowej wraz z załącznikami.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029, to najważniejszy dokument Miasta stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określający cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwoli na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi i samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029 jest dostosowana do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działaniach

instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument został przygotowywany z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi.....	8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2017-2021.....	14
Tabela 3. Wychowanie przedszkolne – liczba dzieci w placówkach.....	19
Tabela 4. Szkoły podstawowe – liczba uczniów	19
Tabela 5. Szkoły ponadpodstawowe – liczba uczniów	20
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.....	27
Tabela 7. Przepięstwa na terenie Międyzrzeca Podlaskiego.....	28
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową.....	29
Tabela 9. Liczba osób pracujących w latach 2017-2021	41
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie Międyzrzeca Podlaskiego.....	46
Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	50
Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	51
Tabela 13. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:.....	52
Tabela 14. W związku z procedurą „Niebieskie Karty” – procedury wszczęte przez MOPS.....	53
Tabela 15. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2017-2021	55
Tabela 16. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	59
Tabela 17. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	63
Tabela 18. Działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego	64
Tabela 19. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	70
Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek	71
Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON	79
Tabela 22. Liczba przeszkolonych pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	101
Tabela 23. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	106
Tabela 24. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	106

Tabela 25. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	107
Tabela 26. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	112
Tabela 27. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	114
Tabela 28. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie miasta bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	130
Tabela 29. Analiza ryzyka dla Miasta Międzyrzec Podlaski	156
Tabela 30. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2023-2029	158

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Położenie Międzyrzecza Podlaskiego	12
Rysunek 2. Zarys Miasta Międzyrzec Podlaski w powiecie bialskim	13

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2021 roku	14
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2021 rok	17
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w mieście?	22
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej?	25
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w mieście?	34
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji?	37
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie miasta?	38
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2021 – dane GUS.....	44
Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie miasta?	47
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w Międzyrzec Podlaskim?	48
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	56

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności	58
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu? 60	
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	61
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	65
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	72
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	73
Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób z niepełnosprawnościami?.....	82
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?.....	82
Wykres 20. Jak Pan/ Pani ocenia warunki życia na terenie miasta?	83
Wykres 21. Co najbardziej utrudnia Panu/Pani funkcjonowanie na terenie miasta? 84	
Wykres 22. Jak Pan/ Pani ocenia relacje międzypokoleniowe?	85
Wykres 23. Proszę zaznaczyć aktywności, w których chciałaby/chciałby Pani/Pan w przyszłości uczestniczyć.	87
Wykres 24. Czy czuje się Pan/ Pani wykluczony/a z lokalnej grupy społecznej?	88
Wykres 25. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych na terenie miasta?	88
Wykres 26. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie miasta uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	89
Wykres 27. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	91
Wykres 28. Liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny	93
Wykres 29. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej.....	94
Wykres 30. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	102
Wykres 31. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?.....	102

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005;
3. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
4. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
5. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
6. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
7. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
8. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
9. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
10. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju;
11. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
12. Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025;
13. Raport o stanie Miasta Międzyrzec Podlaski na 2021 rok;
14. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
15. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030;
16. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;

17. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bialskim na lata 2023-2031;
18. Strategia Rozwoju Miasta Międzyrzec Podlaski na lata 2015-2020 (z perspektywą do 2025 roku);
19. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Doliny Krzyny 2022-2030;
20. Strategia Rozwoju Powiatu Bialskiego na lata 2018-2026;
21. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku;
22. Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011;
23. Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2013, nr 9.

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/937>;
2. <https://bialapodlaska.praca.gov.pl/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnospawnych>;
3. <https://www.gov.pl>;
4. <http://www.parpa.pl>;
5. <https://pcpr.powiatbialski.eu/>;
6. <https://www.polskawliczbach.pl/>